2 à 3 dm onder de oppervlakte. Aldus werden in het geheel niet minder dan 300 ind. gevangen.

Ik taxeer de opp. van het Sphagnum begroeide gedeelte van het ven op ± 1400 vierk. m. Het centrale deel met Nymphaea is hierbij niet medegerekend, aangezien niet kon worden waargenomen of hier ook Sphagnum voorkomt. Dat hier mijten voorkwamen is echter wel zeker.

We komen dus tot minstens 840.000 exx.-*scaurus* voor het geheele ven. In werkelijkheid zal het aantal individuen wel een millioen geweest zijn, daar de door mij afgevischte halve vierk. m nooit volledig ontvolkt kon worden.

In den regel kenmerken de vennen zich door een geringer aantal soorten en individuen dan de eutrophe wateren; *Ac. scaurus* maakte alzoo in dit geval wel een uitzondering op den regel.

In Juni en November stond in enkele kuiltjes in het Sphagnum nog water, zoodat deze vangsten, waarbij maar weinige exx. werden bemachtigd, niet met die van Mei vergeleken kunnen worden. Uit het massale optreden in Mei te willen concludeeren dat *scaurus* tot de zgn. voorjaarsvormen zou behooren, schijnt mij voorbarig.

Wel mag gezegd worden dat niet alle nymphen van Mei tot adulti worden. Het aantal ♀ ♀ had dan relatief grooter moeten zijn; nu is de verhouding ny : ♀ ♀ voor beide maanden ongeveer gelijk. Verder zijn er in Juni relatief veel meer eidragende ♀ ♀ dan in Mei; deze laatsten worden in November niet meer aangetroffen. De eilegging vindt dus wel plaats in den voorzomer.

In de laatste maand zijn er relatief en absoluut meer nymphen dan in Juni. Alhoewel aan deze getallen geen overdreven waarde mag worden toegekend, duiden zij m.i. toch op de waarschijnlijkheid dat *Ac. scaurus* als nymphe, althans in een der jeugdstadia overwintert.

Voor zoover tot heden bekend, is deze soort over geheel Europa, behalve het zuiden, verspreid. In groote aantallen, zooals in het hierboven beschreven geval, werd ze nog nergens waargenomen. Wel blijkt het volgende. Van alle in de literatuur genoemde vindplaatsen is in ruim de helft der gevallen sprake van: Sphagnum, Moor, Waldtümpel. Dit stemt goed overeen met de mij bekende inlandsche vindplaatsen; *scaurus* is mij nl. ook nog bekend uit een vennetje bij Ootmarsum. Zoodat de aanname gewettigd is, dat *Ac. scaurus* een voorkeur bezit voor oligotrophe wateren.

's Hertogenbosch. A. J. BESSELING.

4e Vervolg op de Naamlijst der in Nederland en het omliggend gebied waargenomen wantsen (hemiptera-heteroptera) [1])

Evenals in vorige vervolgen zijn ook ditmaal nieuwe vindplaatsen van inlandse wantsen opgenomen voor zover het soorten betreft, die niet algemeen verbreid zijn. Een uitzondering is gemaakt voor de Noordzee-eilanden, wat mij daarvan bekend is geworden, heb ik vermeld.

De namen van de vinders zijn afgekort gelijk in de vorige vervolgen, bovendien zijn nog gebruikt: Ba = G. Barendrecht, Cb = R. H. Cobben, Gr = W. H. Gravestein, Ma = J. Maessen, Pt = D. Piet, St = Staatsbosbeheer en Tk = J. Taapken.

Wanneer de namen van die van Oshanin afwijken zijn de zijne tussen () aangegeven.

Michalk (10) geeft een tabellarisch overzicht van alle tot nu toe bekend geworden parasieten der palearktische wantsen. — Zo nu en dan leest men over wantsen, die den mens gestoken hebben en men verkrijgt de indruk, dat op zijn beurt elke wants wel eens steekt. Zo zond de heer Beekhuis van Till mij een tweetal wantsen, die hem tijdens tuinarbeid zeer gevoelig in de hand hadden geprikt, het waren *Notostira erratica* L. en *Psallus betuleti* Fall.

* *Thyreocoris scarabaeoides* L. Volgens Jordan (12) overwintert deze als imago.

* *Cydnus nigrita* F. Jordan (12) nam waar, dat deze zich tot 15 cm diep in het

---

[1]) Vgl. Tijdschrift v. Entomologie 75 (1932). pg. 59—258; Entomol. Berichten, no. 198, deel IX (1934), pp. 47—64; no. 210, deel IX (1936), pp. 243—260; Tijdschrift v. Entomologie 83 (1940), pg. 103—119.

zand had ingegraven, evenals de larven, die in Augustus in alle stadiën uit het zand werden gegraven. Volgens hem overwintert ook deze soort als imago.

Geotomus punctulatus Costa. Wagner (27) heeft aangetoond, dat *G. p.* en *G. caucasicus* Klti. (O. 26) twee verschillende soorten zijn, die Stichel dus ten onrechte als *G. c.* heeft verenigd. *G. c.* komt voor ons gebied niet in aanmerking, de naam *punctulatus* moet dus voor deze in het grensgebied voorkomende, nog niet in Duitsland gevonden soort blijven bestaan. Daarentegen is *G. ciliatitylus* Sign. (O. 36) = *caucasicus*.

* *Gnathoconus albomarginatus* Goeze. Jordan (12) vond grote hoeveelheden dezer soort onder Galium Aparine L. resp. onder Galium. Reeds Snellen van Vollenhoven spreekt over het voorkomen onder walstro.

* *Sehirus bicolor* L. graaft zich volgens Jordan (12) op koele dagen tot 15 cm diep in de grond in. Hij beschrijft een afwijking, waarbij de randvlek van het borststuk door een zwarte langsstreep middendoorgedeeld is.

* *S. biguttatus* L. Baarn 21.3.43 een dood ex. tussen dor blad (Pt).

Coptosoma scutellatum Geoffr. noemt Müller (4) ook van Vicia sepium L.

* *Odontoscelis dorsalis* F. Texel 22-24.6.37 (St); Castricum 25.6.34 (Gr).

* *Phimodera humeralis* Dalm. Soest 4.5.41, ♀ op een zandstuiving (To). Zie ook Reclaire 19.

* *Eurygaster maurus* L. en * *testudinarius* Geoffr. Gravestein (3) heeft het in de diverse Nederlandse verzamelingen aanwezige materiaal, voorzover het hem toegankelijk was bestudeerd. Ter vervanging van de in de 'lijst' en de vervolgen genoteerde vindplaatsen moge volgend overzicht dienen:

E. m.: Arcen, Beek bij Didam, Bussum, Dieren, Gronsveld, Nunspeet, Venlo.

E. m. f. *picta* F.: Bennekom, Bergen op Zoom, Dieren, Haelen, Nunspeet, Renkum, Venlo.

E. t.: Arcen, Geulle, Hilversum, Houtem, Mook, Oisterwijk, Rhenen, Winterswijk.

E. t. f. *triguttata* E. Wagn. (faun. nov. f.!) Arcen, Halsteren, Loosdrecht, Nunspeet, Rhenen, Swalmen, Venlo, Winterswijk.

Ik zag bovendien *E. m.* van Velp (Ge) 20.7.38 en 30.8.40 (Ko), Bemelen 21.8.41 en Gerendal (L) 16.8.42 (Ma) en Linne 28.8.43 (♀, in het gras; Cb).

Graphosoma lineatum L. (O. 254) Maréchal en Darimont vermelden deze soort uit Hamoir, Martinrive en Arlon. Ik vermoed, dat dit op *G. italicum* Müll. slaat, een soort, die o.a. in vele ex. 31.7.39 bij Dinant werd gevonden (Wi).

* *G. italicum* Müll. Müller (4) meldt, dat deze soort in Noord-Thüringen periodisch optreedt, dat hij alleen op kalkbodem is waargenomen.

* *Sciocoris cursitans* F. Texel 26-27.6.37 (St). — Van de 54 ex. in mijn verzameling waren 23 ♂ en 31 ♀. De ♂ behoren allen tot de f. * *transita* Stich., behoudens één ook op de bovenzijde nogal donker voorwerp, dat tot de f. * *Villarsi* Stich. (faun. nov. f.!) is te rekenen. Slechts één ex. kon met enige goede wil tot de typische vorm gerekend worden. De ♀ behoren allen tot de typische vorm, behoudens één ex., dat tot de f. *Villarsi* is te rekenen.

* *Aelia Klugi* Hhn. Texel 26-27.6.37 (St).

* *Neottiglossa pusilla* Gmel. Arcen 5 & 6.7.42 (Gr).

Stagonomus pusillus H. S. is ook volgens Müller (4) met Veronica officinalis L. geassocieerd. Op een terrein, alwaar hij hem geregeld vond, op en onder de plant, verdween hij, nadat Veronica door gras verdrongen was.

* *Eusarcoris aeneus* Scop. Arcen 8.8.41 (Gr); Gerendal (L) 16.8 en Amby 12.9.42 (Ma); Linne 28.8.43, ♂ tussen gras en dor blad (Cb).

* *E. venustissimus* Schrk. (*melanocephalus* F.) Garderen en Oosterbeek, zie Gravestein 1; Roermond 27.7.43, ♀ op moerasandoorn (Cb). — Deze soort blijkt dus in ons land ook elders dan in Zuidlimburg te leven. — Jordan (12) schrijft over een massavondst op toorts, terwijl E. Wagner (Bombus Nr. 25, 1943) meldt, dat de wants in Sleeswijk in groot aantal op witte dovenetel is gevonden.

* *Peribalus vernalis* Wlff. Bemelen 26.9.36 (Ma).

* *Chlorochroa juniperina* L. Ommen 12.9.40 een zwaar beschadigd dood ♂, dat door een rode bosmier naar het nest gesleept werd (Re); Hellendoorn en Ambt-Ommen 20-26.8.41 in menigte van jeneverbes, met oligomere ex. (Gr). — Merkwaardig is de waarneming van Weber (3), dat nl. deze soort op Amrum, alwaar geen jeneverbes groeit, zich op kraaiheide ontwikkelt, die daar sommige terreinen geheel bedekt. Iets dergelijks is voor Sylt bekend.

* *Carpocoris fuscispinus* Boh. Arcen, zie Gravestein 1.

* *C. pudicus* Poda (*purpureipennis* De G.) Arcen, zie Gravestein 1; St.-Odilienberg 25.8.43 op distel (Cb).

* *C. p. f.* * *pyrrhosoma* Westh. (faun. nov. f.!) Arcen, zie Gravestein 1; Schin op Geul 21.5.43 (Ma).

* *Eurydema oleraceum* L. Over vormen van deze wants bericht Gravestein (4). Uit Nederland heeft hij volgende f. gezien: *atava* Horv., *conjungens* Gulde, *angularis* Klti., *flavata* Schrk., *interrupta* Roy., *paradoxa* Horv., *consimilis* Horv., *Magdalenae* Roy., *albomarginata* Gze., *nigripes* Horv. en *immaculiscuta* Roy. Voor bijzonderheden zij naar het origineel verwezen. — Over schade aan aardappel, kool, koolraap en raapstelen door de koolwants zie van Poeteren 5.

* *Pentatoma rufipes* L. Müller (4) gelukte het larven en nymphen met uitsluitend plantaardig voedsel groot te brengen.

Elasmostethus minor Horv. Müller (4) meldt een vondst op berk, in gezelschap van *Elasmucha grisea* L.

* *Elasmucha ferrugata* F. Heelsum 8.37 (Gr); 19.7.41 in een uit Uddel ontvangen partij blauwe bosbessen (9 ♂ en 15 ♀; Re). — Merkwaardigerwijze heeft Müller (4) deze soort in Thüringen alleen op loofboomen waargenomen.

* *E. Fieberi* Jak. Bergen (N-H) 20.6.42 (Gr); Leuvenum 30.6.43 (L. Vàri).

* *Cyphostethus tristriatus* F. Hellendoorn 20 & 23.8.41 (Gr); Leebroek (Dr) 24.9.41 (Be); Bilthoven 26.9.43, vele ♂ en ♀ en bijna volwassen larven op jeneverbes (Tk).

* *Arma custos* F. Ommen 11 & 16.9.40 (Re); Hellendoorn 15.9.41 (L. Beek); dito larve 20, imago 23.8.41 (Gr); Schinveld 17.5.37 (Ma); Herkenbos 20.8.43, ♀ op berk (Cb).

* *Jalla dumosa* L. Beekhuizen (Ge) 28.7.41 (in coll. Ma).

* *Zicrona coerulea* L. Jordan (12) vond deze wants herhaaldelijk op Epilobium angustifolium L. Hij kweekte hem hiermede uit larven van verschillend stadium (het achterlijf is levendig steenrood) zonder enig dierlijk voedsel te verstrekken. De pas ontwikkelde wants is steenrood, wordt na enige dagen blauw. Müller (4) noemt deze van Coronilla montana Scop. (niet inlands), Cirsium lanceolatum L., eikenbosjes en wilg.

* *Gonocerus juniperi* H. S. Lemelerberg (O) enige ex. op jeneverbes, één ervan rechtszijdig oligomeer; zie Gravestein 5.

* *Coreus scapha* F. Heerlen 1-8.4.34 (Ba).

* *Mesocerus* (*Syromastes*) *marginatus* L. heeft volgens Müller (4) een voorliefde voor klit, Teunisbloem en zuring.

Spathocera laticornis Schill. Volgens Jordan (12) leeft deze op Rumex Acetosella L. en overwintert als imago.

* *S. Dalmani* Schill. is volgens Jordan (12) speciaal met Rumex Acetosella L. geassocieerd, waarop de eieren worden gelegd en de 5 larvenstadiën zich ontwikkelen. De overwintering geschiedt als imago. Müller (4) vond de wants in aantal op een met Rumex Acetosella L. begroeid terrein. Nadat de plant door het voortwoekerende gras verstikt was, werd hij niet meer gevonden.

* *Bathysolen nubilus* Fall. vermeldt Jordan (12) in groot aantal uit de bundels van Rumex Acetosa L.

* *Rhopalus* (*Corizus*) *maculatus* Fieb. Arcen 9.8.41 (Gr); Korenburger Veen (Winterswijk) 19 & 21.9.41 in aantal van verschillende hoog opschietende kruiden gesleept (Re; Wi); Ansen 2.9.41 (Be).

* *Rh. subrufus* Gmel. Valkenburg (L) 16.8.43 van ruig terrein (Wi).

* *Rh. parumpunctatus* Schill. Texel 25-26.6.37 & 26.7.38 (St). — Wagner (8) beschrijft een nieuwe f. *Singeri*.

* *Rh. rufus* Schill. Wagner (8) heeft een grondige studie van deze vorm gemaakt. Hij geeft de onderscheiding van *parumpunctatus* duidelijk aan en komt tot de slotsom, dat *Rh. p.* een euro-asiatische, *Rh. r.* een mediterrane vorm is, een ras van *Rh. p.* De naam moet dus luiden: *Rh. parumpunctatus rufus* Schill. In Zuidduitsland komt dit ras op de zogen. 'Steppenheidehänge' voor.

Stictopleurus abutilon Rossi. Jordan (12) bericht over het voorkomen van talrijke larven op Senecio viscosus L.

S. pictus Fieb. Volgens Wagner (11) in het Nahe-dal op zonnige hellingen op kruiskruid.

* *Chorosoma Schillingi* Schill. f. * *nigrescens* Cohrs (faun. nov. f.!) Broekhuizen, zie Gravestein 1.

* *Pyrrhocoris apterus* L. f. * *membranacea* Westh. Hasselt (L) 9.8.41, ook de brach. vorm met overgangen op linde (Gr).

P. marginatus Klti. Wagner (11) vond in de nabijheid van de vindplaatsen van deze soort in het Nahe-dal steeds Robinia. Misschien bestaat voor *P. m.* t.o.v. Robinia een soortgelijke verhouding als van *P. apterus* t.o.v. linde. Müller (4) kweekte

op 21.8.31 gevonden larven en nymphen met Sedum acre L. en verkreeg o.a. 1 ♀ met geheel ontwikkelde membraan.

Lygaeosoma reticulatum H.S. (O. 894). Deze soort wordt door Wagner (11) uit het Nahe-dal gemeld.

* *Nysius thymi* Wlff. Texel 26-27.6.37 (St).

* *N. senecionis* Schill. Vierhouten 15.6.43, ♀ van grazige open bosplek (Re).

* *N. helveticus* H.S. (*lineatus* Costa). Laren (N-H) 3 & 7.8.40 in aantal van struikheide en Ommen 12.9.40 (Re); Arcen 8, Hellendoorn 19 en Lunteren 13.8.41 en Broekhuizen 10.7.42 (Gr); Diever 21.9.41 (Be).

N.h. f. * *brunnea* Fieb. Volgens Butler behoren de Engelse ex. allen tot de f. *b.* Wellicht is dit bij de Nederlandse ook het geval. Van de vele, die ik zag, zijn hoogstens enkele tot de typische vorm te rekenen. Vooral bij donker gekleurde voorwerpen is de vlek op de membraan duidelijk. In elk geval schijnt deze vorm weinig of geen taxonomische waarde te hebben.

N. punctipennis H. S. komt volgens Jordan (12) in de Oberlausitz en Oostsaksen overal voor, waar Potentilla-soorten staan. Hij nam waar, dat de wantsen b.v. op P. verna L. hun eieren legden en daarop hun gehele ontwikkeling volbrachten.

* *Cymus glandicolor* Hhn. Jordan (12) nam het eieren leggen waar op Carex Goodenoughii [1]) en C. gracilis Curt; er zijn 4 larvenstadien.

* *C. obliquus* Horv. Arcen 7.8.41 (Gr); Venlo (v. d. Brand); Houtem (Ravensbos) 15.9.43, 3 ♂ en 2 ♀ op Scirpus silvaticus L. (Re).

* *Ischnorrhynchus resedae* Pnz. f. * *flavicornis* Duda. Hondsdonk (Breda) 30.6.29 (MG).

* *Ischnodemus sabuleti* Fall. Ommen 16.9.40, macr. en brach. in groot aantal op oeverplanten aan Regge en Vecht en Winterswijk 19.9.41 (Re; Wi); Scheemda 8.40 macropt. en brachypt. met de larven in grote menigte op gemaaid gras (van Poeteren 5); Arcen 14.7.43, brach. ♂, aan kant van beek op lage planten (Gr); Gulpen 21.7.43, ♀ (Ma); Roermond 23.7.43, ♂ in het gras (Cb).

* *Geocoris grylloides* L. maakt volgens Jordan (12) jacht op insecten en dergel.; hij nam waar, dat een wolfsspin uitgezogen werd.

G. dispar Waga. Jordan (12) vermeldt deze soort van moerassige weiden: de ♂ zijn volgens hem veel veelvuldiger dan de ♀.

* *Chilacis typhae* Perr. Beesel 20 & 30.8.43 in groot aantal op lisdodde (Cb). — Volgens Jordan (12) kweekte Reichert uit dit wantsje de parasiet *Allophora pusilla* Meig.

* *Camptotelus costalis* H. S. Soest 9.6.43, ♂ tussen korstmossen op de heide (Re).

Metopoplax ditomoides Costa komt toch in het aangrenzend gebied voor, want Wagner (11) vond hem in groot aantal onder Matricaria in het dal van de Nahe.

* *Pachybrachius* (*Pamera*) *fracticollis* Schill. Korenburger Veen (Winterswijk) 19 & 22.9.41 (Re; Wi), Ruinen 19.11.41 (Be); Abcoude 14.4 & 21.11.41 & 15.5.42 (Pt; in coll. Zool. Mus. A.dam).

* *P. luridus* Hhn. Wijster 5.9.41 (Be).

* *Rhyparochromus dilatatus* H. S. Haamstede 23-25.6.35 (MG); Soest 22.4.41 (To). — Mijn bewering, dat deze soort bij Hilversum steeds solitair werd gevonden, blijkt voorbarig te zijn geweest, want ik heb hem aldaar sindsdien ook in aantal onder dor blad onder grote brem aangetroffen.

* *R. chiragra* F. Warnsveld 21 & 23.8.39 uit het gras langs veldweg gesleept (Re); Lemele (O) 20, Eclen (O) 29 en Hellendoorn 19.8.41 (Gr); Arnhem-Z. 14.5.41 (J. C. Drost).

* *R. c.* f. * *incerta* Rey. Linne 28.8.43, ♂ tussen gras en dor blad (Cb).

* *Ischnocoris angustulus* Boh. Texel (de Koog) 3.6.39 (Wi); Hellendoorn 26.8.41 en Huizen (N-H) 3.5.42 (Gr).

* *Macrodema micropterum* Curt. Soest 24.4.41, macr. ♂ (To); Huizen (N-H) 3.5.42, macropt. (Gr).

* *Pionosomus varius* Wlff. Texel 26-27.6.37 (St).

* *Acompus rufipes* Wlff. Ommen 11.9.40, ♂ (Re); Amby 12.9.42 (Ma), alles macr.

* *Peritrechus nubilus* Fall. Haamstede 22-25.6.35 (MG); Arcen 10 & 14.7.42 (Gr).

* *Trapezonotus dispar* Stål. Hollandse Rading 4.7.43 (Gr).

* *Sphragisticus nebulosus* Fall. Haamstede 22-25.6.35 (MG); Soest 28.6 & 22.8.40 (Re); Nijverdal 22.8.41 (Gr).

* *Aphanus* (*Calyptonotus*) *Rolandri* L. Lunteren 17.8.41 onder slangenkruid (Gr); Oudemirdum 8.31, ♂ (Valck Lucassen). — Müller vond deze wants in winterverblijf onder stenen in een huisje van Helix nemoralis L.

---

[1]) C. fusca All.?

* *Raglius* (*Aphanus*) *lynceus* F. Castricum 9.8.42 met larven onder slangenkruid (Gr) ; Azenraay (L) 18.8.43, ♀ in het gras (Cb).

* *R. quadratus* F. Arcen 16.7.43 van lage planten (Gr).

* *R. pini* L. Van de in de 'lijst' vermelde vindplaatsen van Snellen van Vollenhoven moeten Driebergen, de Bildt, Hilversum en Delft vervallen, daar zij betrekking hebben op *A. phoeniceus* Rossi (Tijdschr. v. Entomologie XXII, blz. 228) ; Hellendoorn 26.8.41, in aantal (Gr) ; Diever 21.9.41 (Be) ; Winterswijk 18.9.41 (Re ; Wi).

* *Beosus maritimus* Scop. Meijendel (Wassenaar ; H. C. Blöte) ; Blitterswijk 9.8.41 (Gr) ; Soest 1 & 4.3.41 (To) ; Linne 28.8.43, 2 ♂ tussen gras en dor blad (Cb).

Emblethis denticollis Horv. (O. 1305) blijkt veel meer westelijk voor te komen dan werd vermoed, is o.a. uit de omgeving van Wiesbaden bekend (Wagner 7).

* *Gonianotus marginepunctatus* Wlff. f. * *testacea* Wagn. (faun. nov. f. !) Hilversum 30.8.43, 2 ♀ onder struikheide op zandheuvel (Re).

* *G. m.* f. * *dorsalis* Wagn. (faun. nov. f. !) Als vorige, 1 ♂ (Re).

* *Drymus sylvaticus* F. f. * *picina* Rey. Valkenburg (L) 26.9.42.

* *D. brunneus* Shlb. f. * *obscura* Shlb. Ommen 11.9.40, 2 ♀ en Houtem 26.5.43, ♂ tegen muur (Re).

* *D. piceus* Fl. (faun. nov. spec. !) Korenburger Veen (Winterswijk) 19.9.41, macr. ♀ en brach. ♂ (Re : Wi).

* *Eremocoris plebejus* Fall. Vierhouten 15.6 (Re) en 1.7.43 (L. Vàri) ; St.-Odiliënberg 25.8.43, 2 ♂ onder mos in dennenbos (Cb) ; Bussum 12.9.43, ♀ onder dor blad (C. Perfors).

* *E. abietis* L. (*erraticus* F.) Soest 17.1.37 & 4.40 bij de rode bosmier (Kr ; To ; Wi) ; Bussum 12.9.43, ♀ onder dor blad ; Baarn 2 & 10.10.43 in aantal eveneens onder dor blad (Tk).

* *Scolopostethus pictus* Schill. Haamstede 23-25.6.35 (MG).

* *S. pilosus* Reut. Winterswijk 19.9.41, brach. ♀ (Wi).

* *Gastrodes grossipes* De G. (*ferrugineus* L.) Zandvoort 27.8.21 & 9 & 23.11.41 (Gr).

* *Neides tipularius* L. Montfort 18.8.43, ♂ (Cb).

* *N. favosus* Fieb. Jordan (12) beschouwt deze thans als een forma van *N. tipularius* L.

* *Berytinus* (*Berytus*) *hirticornis* Brullé. Arcen 6.8.41 (Gr) ; Linne 28.8.43, macr. ♀, in het gras (Cb).

* *B. clavipes* F. Schin op Geul 17.9.43, macr ♀ van wilgenstruik geklopt (Re).

* *B. crassipes* H. S. schijnt volgens Jordan (12) streng geassocieerd te zijn met Cerastium arvense L., de droge dekblaadjes van dit plantje zien er volgens hem als de wants uit (mimese). Hij noemt voor de Lausitz 5 vindplaatsen, alwaar de wants in aantal onder Cerastium werd gevonden.

* (?) *Piesma capitata* Wlff. De in de 'lijst' opgenomen vindplaatsen Arnhem 28.8.06 t.e.m. Burgst komen te vervallen, daar zij betrekking hebben op *P. maculata* Lap.

Campylostira Falleni Fieb. (O. 1442) blijkt meer westelijk voor te komen dan men tot nu toe vermoedde, althans meldt Wagner (7) hem uit de omgeving van Wiesbaden.

* *Acalypta carinata* Pnz. f. * *angustula* Horv. Mantinger Bos (Dr) uit mos 31.5.42 (Be leg. et det.).

* *A. nigrina* Fall. Winterswijk 22.9.41 (Re ; Wi).

* *Dictyonota strichnocera* Fieb. Garderen 16.7.39 (Wi) ; Soest 7.7.43, ♂ op grote brem (Re) ; Huizen (N-H) 13.6 en Arcen 14.7.43 (Gr).

* *D. fuliginosa* Costa. Laren (N-H) 29.7.39 op grote brem (Re) ; Garderen en Stroe 16.7.37 (Re ; Wi) ; Arcen en Broekhuizen 10.7.42 (Gr.).

* *D. tricornis* Schrk. Soest 2.8.40 en Haelen 28.8.39 (Re). — Müller (4) vond deze soort o.a. op Genista tinctoria L. en Rumex Acetosella L.

* *Derephysia foliacea* Fall. Vogelenzang (N-H) 23.7.41 (Ba).

Galeatus angusticollis Reut. (O. 1519), door Gulde (2) als f. macr. van *G. maculatus* H.S., door andere als goede soort beschouwd, werd o.a. bij Karlstadt en Gambach a. M. gevonden.

* *G. maculatus* H.S. Volgens Jordan (12) worden de eitjes in de bladeren van Hieracium Pilosella L. geschoven, waarop de gehele ontwikkeling (4 larvenstadiën) doorlopen wordt.

* *Stephanitis rhododendri* Horv. Laren (N-H) 13, Hilversum 14.6 en Winterswijk 20.9.41 op Rhododendrum (Re) ; Wassenaar 6.9.42 (Gr) ; Babberich (P. Benno). — In de gemeenten Boskoop en Waddinxveen is een verordening vastgesteld betreffende de bestrijding van o.a. de 'rhodowants' (van Poeteren 6).

* *S. Oberti* Klti. Volgens Jordan (in Gulde 2) is deze soort in de Oberlausitz schadelijk aan Rhododendron.

* *Lasiacantha capucina* Germ. Volgens Jordan (12) komt van deze soort behalve een macroptere en brachyptere ook een pseudomacroptere vorm voor, waarbij de bovenvleugels als bij de f. macr. zijn gevormd, terwijl de ondervleugels vrij sterk zijn verkort.[1])

Tingis auriculata Costa leeft volgens Gulde (2) ook op Daucus Carota L.

* *T. ampliata* H. S. Ommen 12-16.9.40 verscheidene ex. op Cirsium (Re; Wi); Arcen 7.8.41 met *T. cardui* L. op distels (Gr).

* *T. pilosa* Humm. Dr. K. Jordan te Bautzen schrijft mij, dat deze soort aldaar op bosandoorn leeft, waarmede hij de larven heeft grootgebracht. Zie ook Jordan 12.

* *Catoplatus Fabricii* Stål. Vierhouten 15.6.43, ♀ van grazige open bosplek, waarop o.a. grote margriet en Valkenburg (L) 16.9.43, ♂ van grazige berghelling, waarop eveneens o.a. grote margriet (Re).

C. carthusianus Goeze. Jordan (12) bericht over het voorkomen op Eryngium camprestre L. en het kweken van de larven met deze plant.

C. nigriceps Horv. (O. 1590) Wagner (7) vermeldt deze soort, die volgens Stichel op Eryngium campestre L. en Potentilla leeft uit de omstreken van Wiesbaden.

C. flavipes Horv. Ook deze leeft volgens Gulde (2) op Eryngium campestre L.

* *Physatocheila* (*Physatochila*) *quadrimaculata* Wlff. Winterswijk 16.9.41 in aantal met nog geheel verse, onuitgekleurde rose voorwerpen op lijsterbes (Re; Wi); Dwingeloo 23.5.42 (Pt; in coll. Zool. Mus. A.dam); Midwolde 18.7 en Driebergen 4.10.42 op lijsterbes (Gr).

Ph. Harwoodi China. Volgens Müller (4) is deze in Thüringen onder de schors van esdoorn gevonden, o.a. van Acer pseudoplatanus L.

* *Monanthia humuli* F. Ommen 11.9.40, Elden 19.5 en Arnhem-Z. 2 & 7.8.41 met larven in aantal op vergeet-mij-niet aan slootkanten (Re); Borghaeren 7.5.42 (Ma); Soest 6.5.41 (To); Abcoude 30.7.43 (Gr).

* *Serenthia* Spin. Wagner (13) geeft aan de hand van vele fraaie afbeeldingen een uitstekend overzicht over de in Duitsland voorkomende *S.*-soorten met uitvoerige determinatietabellen voor ♂ en ♀.

S. ruficornis Germ. W. vermeldt thans deze soort alleen uit de Alpen. De in de 'lijst' opgenomen vindplaatsen Beneden-Elbegebied en Rijssel zullen dus wel niet op deze, vermoedelijk alpine soort betrekking hebben.

S. gracilicornis E. Wagn. W. beschrijft deze nieuwe soort uitvoerig o.a. van Hamburg en Frankfort. Bij Frankfurt (O) leeft hij 'an verlandeten Stellen von Seeen an Gräsern'.

S. confusa Put. is volgens W. een mediterrane soort, wiens verbreidingsgebied zich tot ver in Midden-Europa uitstrekt. Hij noemt o.a. Nauheim, Eisleben, Mecklenburg, echter niet Frankfort. Als voedselplant wordt altijd in de eerste plaats Plantago maritima L. vermeld, wat hem twijfelachtig voorkomt. Hedicke heeft deze soort bij duizenden op Juncus Gerardi Loisl. gevonden, echter nog nooit op P. m. Hij houdt J. G. voor de enige verblijfplant.

S. c. f. *fallax* Horv. W. vermoedt thans, dat deze vorm een goede soort is. Hij kent hem alleen uit Hongarije en Zuid-Rusland, zijn vroegere vermelding uit het Eemsland komt te vervallen.

S. melanoscelis Horv. (O. 1641). W. beschrijft deze uitvoerig en noemt hem o.a. uit het Kyffhäuser gebergte en Sülldorf bij Maagdenburg. Het is een halobionte soort, die waarschijnlijk op Juncaceeën leeft. Hij beschrijft een nieuwe f. *Muelleri*.

* *S. laeta* Fall. Texel 24.6.37 (St). — De heer E. Wagner was zo bereidwillig mijn materiaal van deze soort te onderzoeken; alles bleek inderdaad tot *S. l.* te behoren. Volgens hem komt *S. l.* zowel op zilte als op geheel zoutvrije terreinen voor. De verblijfplant op zilte terreinen bij Oldesloe was Juncus Gerardi Loisl., in het hoogveen van Langenhorn (Hamburg) Rhynchospora alba Vall. De aldaar gevonden voorwerpen behoorden allen tot de *f. femoralis* Thms., die volgens hem misschien een ras of een goede soort is, die hij duidelijk beschrijft.

* *S. l.* f. * *apicicornis* Horv. (faun. nov. f.!) Zierikzee (Fokker); Haamstede 7.11 (MG).

Aradus crenaticollis Shlb. Het in de 'lijst' vermelde ex. blijkt toch nog een larve te zijn en niet herkenbaar (vid. Gravestein).

---

[1]) Iets dergelijks schijnt bij vele wantsen het geval te zijn.

Mezira tremulae Germ. (O. 1715). Volgens Gulde (2) is deze o.a. bij Lübeck gevonden. Hij zou onder de schors van ratelpopulier, berk en beuk leven.

Ploiaria domestica Scop. (O. 1752). Volgens Gulde (2) noordelijk tot bij Parijs gevonden. Hij leeft in huizen.

* *Coranus subapterus* De G. Volgens Jordan (12) komen van deze soort behalve macropt. en brach. ook hemibrach. ex. voor.

Prostemma sanguineum Rossi. (O. 1999). Deze zuidelijke soort werd door Wagner (11) in het dal van de Nahe aangetroffen.

* *Nabis lineatus* Dhlb. Ommen 12 en Elden 6.9.41, 9.8 & 6.9.42 in aantal van begroeide slootkanten (Re) ; Arcen 4.8.41 (Gr) ; Hilversum 9.10.43, ♀ (Tk).

* *N. flavomarginatus* Schltz. Vierhouten 16.6.43, ♀ van grazig heideterrein (Re) ; Arcen 8.8.41 van kruiden gesleept en 12 & 23.7.43 in aantal langs wegen op lage planten (Gr) ; Eijsden 3.8.43, brach. ♀ (Ma).

* *Mesovelia furcata* Mls. Ommen 15.9.40 enige ex. op een met gele plomp en drijvend fonteinkruid bedekte vijver (Re ; Wi) ; Botshol (N-H) 28.6.14 en Landsmeer 27.6.43 (Gr) ; Roermond 8.8.43, brach. ♀ (Cb). — Volgens Jordan (12) als imago overwinterend.

* *Cimex*. A. Wendt (in Gulde 2) heeft het geslacht C. bewerkt, althans voor zover het middeneuropese soorten betreft. Volgens hem is *C. lectularius* L. een goede soort, waarvan een f. *improvisa* Reut. (O. 2047) bekend is, waarvan het type destijds bij Wenen onder een steen is gevonden en die vermoedelijk bij de veldmuis leeft. Verder een f. *vespertilionis* Popp., gevonden op Korfu, in Finland en Engeland, in de nesten en op het lichaam van Vespertilio mysticus Leisl. Of *C. columbarius* Jen. een goede soort of een vorm ('Wirts- oder Wohnortsmodifikation') van *C. lectularius* is, is volgens W. nog niet uitgemaakt. Hij leeft op duiven resp. in duivennesten.*C. pipistrelli* Jen. leeft in de nesten van en op verschillende vleermuissoorten, komt in Duitsland, Engeland, Nederland, Rusland, Hongarije en Zwitserland voor. De f. *dissimilis* Horv. is hem bekend uit Duitsland, Nederland en Hongarije, de f. *Stadleri* Horv. en de f. *Singeri* China uit Duitsland en Nederland. De onderscheiding van de soorten en vormen is verre van eenvoudig, voor de beoordeling van de lengte van de beharing en de sprietleden is volgens hem het gebruik van een oculairmeter noodzakelijk, daar anders vergissingen niet kunnen uitblijven. Bij zijn tabellen heeft hij fraaie afbeeldingen gevoegd, ook vermeldt hij zeer lezenswaardige bijzonderheden over de levenswijze. Zie ook Wendt 4.

De heer Wendt was zo vriendelijk de vleermuiswantsen uit mijn verzameling te onderzoeken met als volgend resultaat wat betreft Nederlandse vindplaatsen :

* *C. pipistrelli* Jen. Amsterdam 16.9.37 (Broerse).

* *C. p.* f. * *dissimilis* Horv. Amsterdam 4.7.39 (Kr) en 16.9.37 (Broerse).

* *C. p.* f. * *Singeri* China (faun. nov. f !). Aalsmeer 9.9.39.

* *C. p.* f. * *Stadleri* Horv. (faun. nov. f !). Amsterdam 25.7.39 (Kr).

Alle andere opgaven van vleermuiswantsen uit Nederland zouden moeten worden herzien.

* *C. columbarius* Jen. Volgens Johnson is *C. c.* een ondersoort van *C. lectularius*. In een vrij omvangrijke verhandeling deelt hij o.a. mede, dat *C. c.* en *C. l.* vruchtbare hybriden voortbrengen.

Temnostethus longirostris Horv. (O. 2056). Volgens Wagner (12) is het wel zeker, dat deze, zij het zelden, in het Mainzer Becken voorkomt. Aan de hand van afbeeldingen beschrijft hij de soort duidelijk en toont tevens aan, dat wij hier niet met een *Ectemnus* te doen hebben, zoals Horvath meende, doch met een *Temnostethus*. Zie ook Jordan in Gulde 2.

* *T. pusillus* H. S. Amsterdam 8.8.42, zuigend aan een korstmos op wilg, brach. en Finsterwolde 19.7.42 (Gr) ; Wilp, 22.8.43, macr. ♂ (Mevrouw Gr).

* *T. gracilis* Horv. Hoogmade (Woubrugge) 30.7.38, brach. in aantal op es (Sch ; schriftel. mededel.) — De var. *gracilis* van *T. pusillus* wordt tegenwoordig als een goede soort beschouwd (Wagner 12). Verduidelijkt door afbeeldingen beschrijft hij beide soorten. Hij geeft ook de onderscheiding der geslachten *Ectemnus* en *Temnostethus* aan. Het is niet uitgesloten, dat *T. p.* op naald- en *T. g.* op loofbomen leeft.

Elatophilus pini Bär. (O. 2062). Deze soort is volgens Jordan (in Gulde 2) bij Berlijn, Dessau en Fürstenberg (Mecklb.) gevonden en wel alleen ♀. Steeds onder dennenschors.

* *Anthocoris confusus* Reut. f. * *funesta* Horv. Terborg (Ge) 2.8.39 (Wi).

* *A. nemoralis* F. Texel 28-30.6.37 (St). — Jordan (in Gulde 2) blijkt de f. * *superba* Westh. en de f. * *austriaca* F. als ware ab. col. te beschouwen en niet als onuitgekleurde voorwerpen.

* *A. Minki* Dhrn. Wijk a. Z. 21.6.41 en Arcen 15.7.43 op es (Gr); Valkenburg (L) 21.9.42 (Re).

* *A. M.* f. * *simulans* Reut. Vorden 16.8.39, Ommen 16.9.40, Elden 4.8.41, Winterswijk 13.9.41 en Gerendal (L) 24.9.42 (Re); Ouderkerk (N-H) 1.6.42 (Gr.) Alle vondsten op es.

* *A. gallarum-ulmi* De G. Ouderkerk (N-H) 1.8.42 op es en Naarden 13.6.43 in groot aantal van Buxus waarop ook *Psylla buxi* (Gr); Elden 18.5.43 in aantal op olm, alleen ♀, gallen waren nog niet aanwezig (Re); Roermond 18.8.43, ♂ in het omhulsel van een hazelnoot (Cb); Denekamp 10.6.16 (Wi; was in de 'lijst' als ? *flavipes* Reut. vermeld). — Volgens Jordan (12) in de gallen *Prociphilus Poschingeri* op es. In Gulde (2) wijst hij erop, dat deze soort ook te vinden is in de op olmenbladeren zittende 'Taschenzellen' van *Pemphigus ulmi* L., verder, dat hij als bladluisverdelger van grote betekenis is. Hij maakt ook op een f. *diabolus* Westh. opmerkzaam, die geheel zwarte poten en sprieten heeft.

* *A. pilosus* Jak. Müller (4) vond deze soort in aantal op door bladluis aangetaste pruimebomen.

* *A. limbatus* Fieb. Volgens Jordan (in Gulde 2) vindt men deze soort reeds op wilgen vóór het uitkomen der knoppen.

* *Acompocoris pygmaeus* Fall. Pater A. M. Scholte S.J. schrijft mij 29.6.41 te Meijendel (Wassenaar) vele ♀ en 9.7.41 1 ♂ en zeer vele ♀ te hebben gevonden. Het ♂ is veel donkerder en heel wat kleiner dan het ♀. Later werden nog enige ♀ gevonden. De ♂ schijnen zeer kort te leven; Laren (N-H) 4 ♂ en vele ♀ 21.6 en Valkeveen 1 ♀ 13.9.42 (Gr).

* *Orius* (*Triphlebs*) *minutus* L. f. * *tibialis* Reut. Warnsveld 15.8.39 (Re).

O. laticollis Reut. De in de 'lijst' met ? vermelde ex. blijken tot *O. minutus* L. te behoren (vid. Gravestein).

O. laevigatus Fieb. (O. 2102) is in Herfortshire (Engeland) gevonden (Daltry).

* *Xylocoris* (*Piezostethus*) *galactinus* Fieb. Elden 9.8.41 van een wilgenstruik (Re); Arcen 5.7.42 gesleept van gras onder een appelboom (Gr).

* *Cardiastethus fasciiventris* Garb. Volgens Jordan (in Gulde 2) wordt deze soort op meidoorn, Pinus en Abies gevonden.

* *Dufouriellus* (*Xylocoris*) *ater* Duf. Ulvenhout 20.6.29 (MG); Bemelen 10.4.43 (Ma). — *D. a.* leeft volgens Jordan (in Gulde 2) onder schors van loof- en naaldhout, ook van oud bewerkt hout. De ontwikkeling vindt onder de schors plaats, waar men behalve de imagines de rode larven soms in menigte vindt.

* *Microphysa pselaphiformis* Curt. Hoogmade (Woubrugge) 30.7. 38 larven en ♀ imago op essenschors (Sch; schriftel. mededel.); Amsterdam 26.6.42 en 27.5.43 vele ♂ op populierschors, ook vele ♀, één ♀ zuigende aan een springstaartje (Gr).

* *M. bipunctata* Perr. Zuidlaren, ♀ ♀ 16.7.42 en Amsterdam-Z. ♀ 5.6.43 op wilgenstam (Gr). — Volgens Jordan (in Gulde 2) zuigt dit wantsje mijten en Poduriden uit en komt ook in mierennesten voor, hij geeft echter niet aan in welke.

* *M. elegantula* Bär. Breda 28.6.39 achter olmenschors, ♂ (MG); Soest 8.7.39 uit takkenbossen, ♀ ♀ (Re); Hoogmade 30.7.38 op essenschors, ♀ ♀ (Sch; schriftel. mededel.); Arcen 13.7.42, ♀ en Zuidlaren 16.7.42, ♂ & ♀ en Amsterdam-Z. ♂ op iepenstam (Gr); Meijendel (Wassenaar) 18.6.42, ♂ (Sch; E. Wagner det.)

Myrmedobia inconspicua Dgl. Sc. is volgens Jordan (in Gulde 2) ook bij Kiel gevonden.

* *Pithanus Maerkeli* H. S. Baarn 21.6.41 macr. ♂ van droog grazig terrein gesleept (Re); Arcen 4.7.42, macr. ♀ (Gr).

* *Pantilius tunicatus* F. Ommen 16.9.40 en Winterswijk 17.9.41 (Re); Wijster 10.41 na een storm op spar, klaarblijkelijk uit tussen de sparren staande hoge elzen naar beneden gewaaid (Be); Aalsmeer 5.10.41 van els, Hoog-Soeren 10.9.42 en Valkenburg (L) 15.9.43 met larven op hazelaar; Abcoude 1.10.41 (Pt; in coll. Zool. Mus. A.dam).

Phytocoris albofasciatus Fieb. Wagner (10) heeft aangetoond, dat deze soort = *Ph. minor* Kbm. (O. 2177) is, welke naam de prioriteit heeft. Hij heeft de typen van beide kunnen onderzoeken.

* *Ph. tiliae* F. De verschillende in de 'lijst' opgesomde var. zijn thans allen in Nederland aangetroffen, zij gaan echter sterk in elkaar over.

Ph. hirsutulus Flor. Het in de 'lijst' met ? vermelde ex. van Crailoo blijkt tot *Ph. longipennis* Flor. te behoren (vid. Gravestein).

* *Ph. Reuteri* Saund. Valkenburg (L) 21.9.42 van appelboom geklopt (Re; E. Wagner det.); Houtem 15.9.43, ♀ van abeel (Re).

* *Ph. pini* Kbm. Ommen 15.9 en Baarn 28.8.40 van grove den (Re; E. Wagner det.); Arcen 12.7.42 van den (Gr).

* *Ph. insignis* Reut. (O. 2210) (faun. nov. spec.!) Deze uit de Caucasus beschreven soort komt volgens Wagner (24) in de heistreken bij Hamburg voor — Soest 16.7.39 en 16.8.40 (Re; E. Wagner det.). Uit een door Gravestein (6) ingesteld onderzoek aan de hand van de coll. MG, Re, Blöte en Kabos is gebleken, dat *Ph. i.* verder nog bekend is van Amersfoort, Apeldoorn, Arnhem, Beek (L?), Broekhuizen, Bussum, Denekamp, Deventer, Hilversum, Otterloo, Plasmolen, Stroe, Velp (G?), Venlo en Winterswijk. *Ph. varipes* Boh. zag hij van Aerdenhout, Arcen, Bemelen, Bergen op Zoom, Eijs-Wittem, Epen (L), Garderen, Gronsveld, Haamstede, Haarlem, Katwijk a. Z., de Koog (Texel), Loosduinen, Meijendel (Wassenaar), Oisterwijk, Plasmolen, Schin op Geul, Valkenburg (L), Vlieland, Wijk a. Z., Woensdrecht en Zandvoort.

* *Megacoelum infusum* H. S. Met de typische vorm vindt men de f. * *Reuteri* Stich. (var. B van Reut.) en * *ruficeps* Reut. met vele overgangen. Deze laatste var. wordt door Oshanin tot *M. Beckeri* Fieb. gerekend.

* *Adelphocoris seticornis* F. Arcen 8 & 9.8.41 (Gr).

* *A. ticinensis* Mey. D. Westbroek 10.8.43, 1 ♂ & ♀ (Westhof).

* *A. quadripunctatus* F. Broekhuizen 4.8.41 (Gr); Epen (L) 6.8.42 (Hoogemolen).

* *Calocoris ochromelas* Gmel. f. * *fornicata* Fieb. (faun. nov. f.!) Bergen (N-H), ♀ zie Gravestein 5. — Volgens Wagner (26) is deze thans ook bij Hamburg gevonden. Hij beschrijft vandaar een nieuwe f. * *obscurata* (faun. nov. f.! — Klaarblijkelijk is dit de door Gravestein (5) beschreven te Driehuis-Westerveld gevonden afwijking.

C. hispanicus Gmel. (O. 2305). Deze meer zuidelijke vorm is ook van de Bergstrasse bekend (Wagner 7).

* *C. affinis* H. S. (faun. nov. spec.!) Gulpen 21.7.43. ♂ (Ma).

* *C. roseomaculatus* De G. Texel 27.7.38 (St).

* *C. norvegicus* Gmel. Van Poeteren (5) bericht over schade aan biet en vlas. — Volgens Wagner (28) is *C. n.* klaarblijkelijk een 'Rassenkreis'. De bij ons (Midden- en Noord-Europa), in het Alpengebied en vermoedelijk ook Oost-Europa levende vorm moet dan heten: *C. norvegicus norvegicus* Gmel., met de f. *immaculata* Stich. en de f. *atava* Reut. *C. norvegicus vittiger* Reut. (bij O. var. van *C. n.*) is hem tot nu toe bekend uit Sicilië, Corsica en Elba. Toch voldoet het in de 'lijst' van Winterswijk vermelde ♂ aan de beschrijving. Verder beschrijft hij nog een nieuw ras *tunetanus* uit Noord-Afrika.

Brachycoleus triangularis Goeze (O. 2345). Volgens Wagner (in Gulde 2) werd deze soort volgens Lethierry in België, Dép. du Nord [1]) gevonden. Hij leeft op distels.

* *Stenotus binotatus* F. Warnsveld 15.8.39 (Re); Arcen 7—9. 8.41 & 3—13.7.42 van droog terrein (Gr); Houtem 30.6.43 (Ma).

* *Dichrooscytus rufipennis* Fall. Wijster 25.6 & 2.7.42 (Be); Arcen 2—13.7.42 (Gr).

D. Handlirschi Reut. (O. 2363) Volgens Wagner (in Gulde 2) is dit geen goede soort, doch een ab. van *D. intermedius* Reut. Hij is bij Polle a. Weser gevonden

* *Lygus viridis* Fall. Broekhuizen 10, Arcen 8 & 9 en Haulerwijk 16.7.42 van vuilboom (Gr); Houtem 30.6.43 (Ma).

* *L. contaminatus* Fall. Amsterdam 23 & 26.7.41, Lunteren 12.8.41, Hellendoorn 23.8.41, Arcen 9—12 en Broekhuizen 10.7, Hoog-Soeren 10.9.42 van vuilboom en Amstelveen 22.8.43 op berk (Gr); St.-Pieter 8 en Borghaeren 10.8.42 (Ma); Diever 27.6.42 (Be); 's-Graveland 4.7.43, ♀ (Re).

* *L. Spinolai* (*Spinolae*) Mey. D. Arcen 8—11 en Broekhuizen 10.7.42 (Gr). Het in de 'lijst' van Nunspeet vermelde ex. blijkt tot *pratensis* L. te behoren (vid. Gravestein).

* *L. lucorum* Mey. D. Amsterdam 22 & 23.7.41, Arcen 9 en Broekhuizen 10.7.42 (Gr); Arnhem-Z. 28.6, 15.7 en 1.8.41, Elden 3.8.41, Winterswijk 18.9.41, Houtem 19 en Meerssen 20.9.42 (Re); Eijsden 7.8.43, ♀ (Ma).

* *L. rhamnicola* Reut. Arcen 1—13.7 en Broekhuizen 10.7.42 op vuilboom. Een jaar later werd te zelfder plaatse geen enkel ex. meer gevonden! (Gr).

* *L. limbatus* Fall. Broekhuizen 24.7.43, ♀ op waterwilg (Gr).

* *L. pratensis* L. Wagner (21) toont aan de hand van afbeeldingen aan, dat *L. pr.* L., * *L. gemellatus* H.S. en * *L. pubescens* Reut. afzonderlijke, goed te onderscheiden soorten zijn, de laatste twee zijn dus niet als var. van *L. pr.* te beschouwen. *L. pr.* leeft volgens hem op heide, naaldboom en ook op loofboomen. *L. g.* vond hij alleen

---

[1]) Frankrijk?

op Artemisia campestris L., *L. pu.* op allerlei kruiden. *L. adspersus* Schill. = *L. artemisiae* Schill. zijn synoniem aan *L. g.*, *L. campestris* Fall. is homoniem aan *L. pu.* In enige Nederlandse verzamelingen bleken in het geheel slechts 3 inlandse voorwerpen van *L. pr.* aanwezig te zijn (Hilversum, Haarlem en Nunspeet), *L. g.* was aanwezig uit Zandvoort, Vlieland, Cocksdorp, Bemelen, Schin op Geul, Hulsberg en Amsterdam, *L. pu.* is zeer algemeen. Zie Gravestein 2. Bovendien het reeds hierboven genoemde ex. van *L. pr.* van Nunspeet. Sindsdien is *L. g.* ook nog te Valkenburg (L) 17.9.43, ♀ gevonden (Re).

* *L. rubricatus* Fall. Wijster 4.6 & 14.9.41 (Be) ; Soest 31.7.41 (To) ; Winterswijk 2.8.42 (Wi).

* *L. cervinus* H. S. Ommen 16.9.40, Hilversum 13.8.43, 1 ♀, 16.8.43, 1 ♂ en Valkenburg (L) 16.9.43, ♀ van es (Re) ; Wassenaar 6.9.42, Arcen 20 en Broekhuizen 22.7.43 op linde en Houtem 11.9.43 in aantal op Buxus (Gr).

* *L. rubicundus* Fall. Ommen 12.9.40 op wilg (Re) ; Amsterdam 19.10.41 op met bladluis bezette vlier, niet op nabijstaande wilgen, 6.4.42 onder wilgenschors en 25.10.42 ♀ van Spaanse aak (Gr).

* *Plesiocoris rugicollis* Fall. Breukelen 17.3.34 (MG) ; Texel 28-30.6.37 (St) ; Amsterdam 7 & 26.7.41 en 2.8.42 (Gr) ; Soest 23.7.41 (To) ; Hoorn, schadelijk aan appelen (van Poeteren 6) ; Hilversum 19.7.43, ♀ (Re).

* *Camptozygum pinastri* Fall. Wagner (in Gulde 2) beschrijft de typische vorm anders dan Stichel. Afgaande op W.'s beschrijving zijn van de 46 ex. in mijn verzameling slechts 3 tot de f. typ. te rekenen (Soest 7.7.43 en Hilversum 15.7.32 en 2.8.33, alles ♂), 1 ♂ (Hilversum 17.7.31) behoort tot de f. * *aequalis* Vill. en de rest tot de * f. *maculicollis* Muls. (9 ♂ en 24 ♀).

* *Poeciloscytus unifasciatus* F. Arcen 8.8.41 & 1-4.7.42 (Gr). — De door Michalk beschreven f. *nigra* is volgens Wagner (in Gulde 2) *Polymerus nigritus* Fall.

* *P. u.* f. * *lateralis* Hhn. Winterswijk 18.9.41 en Elden 15.7.43, 2 ♀ van moeras-planten (Re).

* *P. palustris* Reut. (faun. nov. spec. of f.!) Korenburger Veen (Winterswijk) 18. 9.41. 1 ♂ uit moeraswalstro geklopt (Re). Het is zeer te betwijfelen, of dit een goede soort is, vermoedelijk een moerasvorm van *P. unifasciatus.*

* *P. vulneratus* Pnz. Texel (St).

* *Polymerus holosericeus* Hhn. Arcen, zie Gravestein 5 ; Winterswijk 2.8.42 (Wi).

* *Charagochilus Gyllenhali* Fall. Arcen 9.8.41 van muizenoor (Gr).

* *Camptobrochis punctulatus* Fall. Meerloo 9.8.41 en Broekhuizen 10.7.42 (Gr).

* *Deraeocoris cordiger* Hhn. Garderen en Stroe 16.7.39 (Re) ; Arcen 13.7.43 in aantal op grote brem (Gr).

* *D. scutellaris* F. Jordan (12) bericht over een vangst van 7 ex. in Juli op Epilobium angustifolium L. Op Amrum vond Weber (3) deze soort in aantal op vochtig duinterrein begroeid met Erica, waartussen Juncus- en Scirpus-soorten, Vaccinium uliginosum L., Molinia coerulea Moench., Gentiana Pneumonanthe L., Calluna, Genista e.a. ('Rauschbeeren-Glockenheide'). Ook in het Satrupholmer Moor vond hij de soort onder dezelfde omstandigheden. Ca. ½ der op Amrum gevonden ex. behoorden tot de f. *morio* Boh.

* *D. trifasciatus* L. Diever 7.42 (Be) ; Hollandse Rading 4.7.43, ♀ op berk (Gr).

* *D. t.* f. * *annulata* Germ. Soest 9 en Baarn 10.6.43, ♂ van meidoorn (Re).

D. olivaceus F. De in de 'lijst' vermelde ex. behoren allen tot de f. * *media* Kbm. (vid. Gravestein). Hetzelfde geldt voor de in de vervolgen genoemde vindplaatsen. De typische vorm schijnt niet inlands te zijn.

* *D. o.* f. * *media* Kbm. Maastricht 20 en Bemelen 3.7.42 (Ma) ; Naarden 13.6.43 in aantal op meidoorn en Arcen 21.7.43 op linde (Gr) ; Baarn 10.6.43, ♂ op pruimeboom (Re).

* *D. ruber* L. In een stadstuintje te Arnhem-Z., alwaar deze wants de gehele zomer talrijk op grote margriet zat, kon ik waarnemen, dat de dieren uit de schijfbloemen honig zogen. Zij waren in dit werk zó verdiept, dat ik ze zelfs onder een 6-voudige Zeissloupe tijdens hun bezigheid kon bespieden.

* *Alloeotomus gothicus* Fall. Wagner (9) heeft aangetoond, dat onder deze soort een andere schuilt, die goed te onderscheiden is en die hij * *germanicus* (faun. nov. spec.!) noemt en waarvan hij een f. *Sticheli* beschrijft, een analogon van de f. * *fusca* van *A. go.* Beide soorten blijken in ons land verbreid te zijn, de ff. schijnen zelden voor te komen. Zie Re 20. Sindsdien is *A. ge.* nog gevonden te Herkenbos (20.8.43, ♂) en Meijenweg bij Herkenbos (20.8.43, ♀, in beide gevallen op den ; Cb) en te Schinveld 8.9.43, ♀ (Ma).

* *Acetropis carinata* H. S. Arcen 1 en Broekhuizen 3.7.42 (Gr).

Stenodema trispinosum Reut. Volgens Wagner (25) komt deze soort in de omgeving van Hamburg in het gras, vooral aan het zeestrand op zilte terreinen voor met de f. *virescens* Reut. en *fuscescens* Reut., voorjaars- resp. najaarsvorm.

* *S. virens* L. De in de 'lijst' genoemde vindplaatsen Lunteren, Valkenburg, Gulpen, Zeist, Pannerden en Denekamp komen te vervallen. Vierhouten 16.6.43, ♀ (Re). — Volgens Wagner (16) is dit de enige *S.*-soort, die, althans in Pommeren, niet op grassen, doch op dennen leeft.

* *S. v.* f. * *fulva* Fieb. Lemelerberg (O) 22.8.41 (Gr); Roermond 2.8.43, in het gras (Cb). De in de 'lijst' genoemde vindplaats Lunteren komt te vervallen.

* *Notostira erratica* L. Vlieland 9.7 en Texel 27.6.37 (St).

* *Megaloceraea linearis* Fuessl. Gulpen 7.07 (MG).

* *Trigonotylus ruficornis* Geoffr. Texel 22-27.6.37, Terschelling 23.6.37 en Vlieland 5.7.37 (St). — Aangaande de onderscheiding van de volgende zie Wagner 15.

* *T. pulchellus* Hhn. Broekhuizen 4 en Arcen 5.8.41 (Gr); Escharen 25.8.37 en Wierden 5.8.39 (Roorda van Eysinga volgens schriftel. meded. van Sch).

* *Teratocoris antennatus* Boh. Amsterdam (Bosplan) 2.7.41 macr. ♀ en 22.9.43 en volgende dagen ♀ in aantal met larven in alle stadia, enkele ♂ op en onder Scirpus maritimus L. Sommige larven waren geel (van de f. *Bohemani* Stich.?) (Gr).

* *T. a.* f. * *Bohemani* Stich. Amsterdam 22.9.43 op Scirpus maritimus L. (Gr).

T. paludum J. Shlb. (O. 2521). Deze meer noordelijke soort werd door Jordan (13) in het Dümmer Moor (Hann.) gevonden. Hij leeft op moerasplanten.

* *Miris ferrugatus* Fall. Terschelling 20-23.6.37, Vlieland 5-9.7.37 en Texel 22.6-12.7.37 en 20.7.37 en 20.7.38 (St).

* *Bryocoris pteridis* Fall. 's-Graveland 6.7.43, 1 brach. ♀ en 29.7.43 2 brach. ♀ op gekweekte varen (Struthiopteris?) (Re).

* *Macrolophus nubilus* H. S. 's-Graveland 28.6.42 op bosandoorn met talrijke larven (Gr) en 4 & 6.7.42 enige ♀ op bosandoorn (Re); Hilversum 5.7.43 enige ♀ eveneens op bosandoorn (Re). Dit schijnt een der vroegst verschijnende Miriden te zijn.

* *Dicyphus pallidus* H. S. Arcen 3-13.7.42 (Gr); 's-Graveland 4.6. & 29.7.43 in aantal, ♂ en ♀, macr. en brach., Maartensdijk 17.7.43, macr. en brach. ♂ & ♀, Baarn 17.7.43, macr. ♂, allen op bosandoorn (Re).

* *D. epilobii* Reut. Amsterdam 26.7.41 en 22.8.42 op Epilobium hirsutum L. in zeer groot aantal (Gr); Meerssen 20.9.42, ♂ ♂ en ♀ ♀ op dezelfde plant (Re); Maasniel 5.8.43, ♀ (Cb).

* *D. errans* Wlff. f. * *longicollis* Fall. Wijk a. Z. 21.6.41 en Vogelenzang (N-H) 27.9.42 in aantal op en onder toorts (Gr); Berg-Terblijt 14.9.43, ♀ en 's-Graveland 6.7.43, ♀ op bosandoorn (Re).

D. stachydis Reut. leeft volgens Müller (zie Wagner 11) op Atropa Belladonna L. Hij komt in het Nahe-dal voor. Müller (4) vond hem ook op Galeopsis tetrahit L.

* *D. pallidicornis* Fieb. Amsterdam 18.6.43, brach., macr. en larven en Arcen 14.7.43 op vingerhoedskruid (Gr); Vogelenzang (N-H) 24.6.36 (Ba).

* *D. globulifer* Fall. Eijs (L) 26.8.39 (Re); Soest 16.7.41, ♂ en ♀ van struiken (To); Horst 5.8.41 met de f. * *Reuteri* Stich. (Gr); Wijster 29.9.41 eveneens met de f. *R.* (Be). — Jordan (12) vermeldt deze soort van Galeopsis pubescens Bess.

* *Campyloneura virgula* H. S. Vorden 16.8.39 (Re); Amsterdam (Vondelpark) 11.7.41 van Liguster, Barneveld 16 en Arcen 3.8.41 (Gr); Maartensdijk 17.7.43 (Re). Alles ♀.

* *Globiceps cruciatus* Reut. Arcen 3 & 4.8.41 (Gr); Arnhem-Z. 2.8.41 (Re).

* *G. flavomaculatus* F. Voorst (Ge) 22.8.39 (Re); Arcen 5.7.42, ♀ (Gr); Bemelen 3.7.43 (Ma).

Cyrtorrhinus geminus Fl. Deze soort is thans ook uit Duitsland bekend, bij Hamburg en in het Dümmer Moor onder oeverplanten waargenomen (Jordan 13).

Orthotylus fuscescens Kbm. Het in de 'lijst' met ? vermelde ex. blijkt *Psallus varians* H. S. te zijn. (vid. Gravestein).

* *O. bilineatus* Fall. (faun. nov. spec.!) Arcen, zie Gravestein 5; Borghaeren 20.7.42 (Ma). — Jordan (12) geeft voor de Oberlausitz als verblijfplant Senecio Fuchsii Gmel. aan.

O. virens Fall. Het in de 'lijst' vermelde dubieuse ex. van Bunde blijkt tot *O. marginalis* Reut., dat van Mook tot *Lopus decolor* Fall. te behoren (vid. Gravestein).

* *O. flavinervis* Kbm. Amby 10.7.42 (Ma); Amsterdam 8.8 en 28.6.43 in aantal op els en Arcen 13.7.42 van abeel (Gr).

* *O. marginalis* Reut. Vlieland 9-12.7.37 (St).

* *O. tenellus* Fall. Soest 28.6.40. ♀ en Elden 4.8.41 (Re) ; Driebergen, zie Gravestein 2, Laren (N-H) 21.6.42 in aantal op eik, Arcen 13.7.42 en Amsterdam 17.6.43 op eik (Gr).

O. nassatus F. Broekhuizen 22.7.43 in groot aantal met de larven, alles ♂, benevens 2 nog geheel weke ♀ en Abcoude 30.7.43, ♀ (Gr).

O. striola Kbm. Oshanin (2682) beschouwt deze als spec. dub., volgens Wagner (7) is het een f. van *O. nassatus* F. Hij geeft de onderscheiding aan.

O. Scotti Reut. Volgens Wagner (16) leeft deze op hazelaar.

* *O. flavosparsus* C. Shlb. Warnsveld 19.8.39, Laren (N-H) 7.8, Soest 23.6, Ommen 14.9.40 en Elden 3 & 4.8.41 (Re) ; Hellendoorn en Nijverdal 22.8, Amsterdam 23.7.41, Lomm (L) 7.7 en Castricum 9.8.42 (Gr).

* *O. concolor* Kbm. Stroe 16.7.39 (Re) ; Arcen 13 & 14 en Amsterdam 29.7.43 op gekweekte brem (Gr).

* *O. adenocarpi* Perr. Laren (N-H) 28, Garderen en Stroe 16.7.39 (Re).

O. schoberiae Reut. (O. 2668). Deze zuideuropese soort is volgens Müller (4) in Thüringen op zilt terrein op een paar plaatsen op Suaeda maritima Moq. gevonden.

* *O. rubidus* Put. Volgens Wagner (14) is * *O. Moncreaffi* Dgl. Sc. een goede soort en geen var. van *O. r.* Hij was zo vriendelijk mijn materiaal te onderzoeken, waarbij bleek, dat *O. M.* alleen aanwezig was van Wieringen 27.6.37 (Re), *O. r.* van Vlieland 21-27.8.29, Woensdrecht 22.8.38 en Wieringen 27.6.37 (Re). — De Nederlandse opgaven moeten dus herzien worden. *D. M.* is volgens W. vooral op Artemisia maritima L., Aster Tripolium L., ook wel op Atriplex hastatum L., *O. r.* daarentegen op Suaeda maritima Dum., Salicornia herbacea L., Statice Armeria L. en Salsola Kali L. waargenomen. *O. M.* zou in het algemeen 4 weken vroeger verschijnen dan *O. r.*

* *Pseudoloxops coccinea* Mey. D. Hoogmade 3 ♀ en 1 ♂ 21.7.41 (Sch ; schriftel. mededel.) ; Ouderkerk (N-H) 25.7 en 1.8.42 van met gallen van *Dasyneura fraxini* bezette es, Arcen 12.7.43, Amsterdam 15.8.43 en Houtem 11.9.43, ♀ (Gr). Alle vondsten op es.

Platytomocoris planicornis H. S. (O. 2690) Wagner (11) vermeldt deze uit het dal van de Nahe.

* (?) *Heterocordylus genistae* Scop. Jordan (12) bericht, dat deze soort in de Oberlausitz behalve op brem ook vaak op meidoorn zit. Het in de 'lijst' vermelde dubieuse ex. van Hilversum blijkt tot *Orthocephalus saltator* Hhn. te behoren. (vid. Gravestein).

* *H. leptocerus* Kbm. Garderen 16.7.39 (Re ; Wi).

* *H. tibialis* Hhn. Jordan (12) vermeldt deze voor de Oberlausitz behalve van brem ook van eik.

* *Malacocoris chlorizans* Pnz. Amsterdam 15.8 en 10.9.42 geregeld enige ex. gevangen van lindenstruiken (Gr) ; Berg-Terblijt 14.9.43, ♀ op hazelaar (Re).

* *M. c.* f. * *smaragdina* Fieb. Houtem 15.9.43, ♀ op hazelaar (Re).

Brachynotocoris puncticornis Reut. (O. 2701) is volgens Hedicke in het Maindal gevonden en leeft op es.

* *Orthocephalus mutabilis* Fall. Arcen 8.8.41 en Broekhuizen 3.7.42 (Gr).

* (?) *O. Ferrarii* Reut. De in de 'lijst' vermelde ex. van Hilversum en Nunspeet blijken tot *O. saltator* Hhn. te behoren (vid. Gravestein).

* *O. saltator* Hhn. Arcen 1 en Broekhuizen 3.7.42 van boerenwormkruid (Gr) ; Vierhouten 15 & 16.6.43 in groot aantal, ♂ en ♀ op en onder muizenoor, de ♂ alleen brach., de ♀ dito, behoudens 1 macr. (Re). — Volgens Wagner (16) leeft deze soort op muizenoor.

O. vittipennis H. S. (O. 2764) Wagner (7) vermeldt deze uit de omgeving van Wiesbaden. Later (18) beschrijft hij een nieuwe f. *decipiens* uit Westpruissen.

Pachytomella Passerinii Costa. Deze soort is niet inlands, alle in de 'lijst' vermelde ex. blijken tot *P. parallela* Mey. D. te behoren (vid. Gravestein).

* *Strongylocoris niger* H. S. vond Wagner (11) in groot aantal in het Nahe-dal op Peucedanum officinale L.

* *S. leucocephalus* L. f. * *alpina* Hueb. (faun. nov. f. !) Garderen 16.7.39, ♂ (Re).

* *S. luridus* Fall. Broekhuizen 3.7.42 (Gr).

* *Halticus apterus* L. Arcen 9.8.41 (Gr).

* *H. saltator* Geoffr. Hulst 1940 en 1941 schadelijk aan stokbonen (van Poeteren 6).

* *H. luteicollis* Pnz. f. * *propinqua* H. S. Schin op Geul 25.8.39 in aantal op bloeiende bosrank, zonder de typische vorm (Re).

* *Conostethus salinus* J. Shlb. Texel 22-27.6.37 (St).

* *Hoplomachus Thunbergi* Fall. Soest 17.6.41 (To) ; Vierhouten 15 & 16.6.43 in aantal op en onder muizenoor, vooral op de bloemen (Re).

* *Megalocoleus pilosus* Schrk. Spies 6 en Dwingeloo 10.8.42 (Be) ; Nijverdal 22, Arcen 3-5.8.41 en Broekhuizen 3.7.42 (Gr) ; Eijsden 7.8.43, ♀ (Ma).

M. ochroleucus Kbm. is Wagner (16) gebleken synoniem te zijn met *M. molliculus* Fall.

* *Amblytylus nasutus* Kbm. Swalmen 12, Schin op Geul 13 en Wieringen 27.6.37, Soest 28.6.40 en Garderen 16.7.39 (Re) ; Arcen 3 & 13 en Broekhuizen 10.7.42 (Gr) ; Gronsveld 10.7.36 (Bo). — Wagner (7) heeft door onderzoek der typen aangetoond, dat *A. n.* en *A. affinis* Fieb. identiek zijn, de naam *nasutus* heeft de prioriteit.

Macrotylus Herrichi Reut. Jordan (12) vermeldt deze voor de Oberlausitz van muizenoor.

* *M. solitarius* Mey. D. (faun. nov. spec. !) Bemelen 3.7.42 & 43 (Ma).

* *Byrsoptera rufifrons* Fall. Schin op Geul 25.8.39 (Re) ; Arcen 3-10.7.42, ♂ & ♀ (Gr).

Brachyarthrum limitatum Fieb. Het in de 'lijst' vermelde dubieuse ex. blijkt tot *Lopus decolor* Fall. te behoren (vid. Gravestein). — Volgens Jordan (12) in de Oberlausitz steeds op ratelpopulier.

* *Phyllus palliceps* Fieb. Vierhouten 16.6.43 op eik (Re).

* *Plesiodema pinetellum* Zett. De in de 'lijst' vermelde ex. van Denekamp, Dieren, Lunteren, Ommen en Valkenburg blijken tot *Psallus variabilis* Fall. te behoren. Meijendel (Wassenaar) (Sch ; vid. E. Wagner) ; Huizen (N-H) 13.6.43 op den (Gr) ; Hilversum 22, 23 & 31.5 & 2.6.43 op den, de 22.5 gevonden voorwerpen (♂) nog geheel vers, na 2.6 werden te zelfder plaatse geen ex. meer gevonden. — Over een soortgelijk optreden schrijft E. Wagner (Bombus Nr. 23, 1943), die het wantsje bij Hamburg op 23.6.42 in aantal in verse ex. aantrof, reeds 1.7 waren nog slechts enkele dieren aanwezig, meest ♀. Hij vond de wants steeds in gezelschap van *Lachnus*-soorten en neemt aan, dat zij van roof leven.

Psallus ancorifer Fieb. Dat deze op Jasione voorkomt (Gulde) kon Wagner (11) niet bevestigen, hij vond hem veel meer op klaver en duizendblad, zonder echter deze als verblijfplanten te willen beschouwen.

* *P. ambiguus* Fall. St.-Pieter 13.6.42 (Ma) ; Finsterwolde 19.7.41 en Amsterdam 11.6.43 op els (Gr).

* *P. betuleti* Fall. Diever 27 en Wijster 29.6.42 (Be) ; Breda 30.6.29 (MG) ; Soest 20.6.41 (To) ; Laren (N-H) zomer 41 (Beekhuis van Till) ; Bergen (N-H) 20, Laren (N-H) 21 en Driebergen 14.6.42 (Gr) ; Valkenburg (L) 26.5.43, ♀ (Re).

* *P. obscurellus* Fall. Stroe 16.7.39 (E. Wagner det.) en Laren (N-H) 3.8.40 (Re) ; Arcen 2 & 12.7.42 (Gr). Het in de 'lijst' van Spijkenisse vermelde ex. blijkt tot *P. variabilis* Fall. te behoren. — Jordan (12) vermeldt deze soort voor de Oberlausitz ook van beuk ('Weissbuche').

* *P. simillimus* Kbm. Volgens Wagner (7) is dit een spec. dub., misschien een ab. van *P. quercus* Kbm.

* *P. quercus* Kbm. Hollandse Rading 7.6.42 (Gr) ; Vierhouten 16.6.43 (Re).

P. Scholtzi Fieb. blijkt toch niet in Nederland voor te komen. De heer E. Wagner te Hamburg was zo bereidwillig het Nederlandse materiaal te herzien, waarbij bleek, dat de in de 'lijst' genoemde ex. van Warnsveld betrekking hebben op *P. Falleni* Reut., die van Apeldoorn op *P. alnicola* Reut. en die van Dieren en Beetsterzwaag op *P. varians* H. S.

* *P. lepidus* Fieb. Amsterdam 2.7.41 & 11.6.43 algemeen op es, Ouderkerk (N-H) 1.8.42 op es en Arcen 12.7.43 eveneens op es (Gr). — De door Oshanin als var. van *P. l.* beschouwde *roseus* H. S. is, zoals Wagner (10) heeft aangetoond een goede soort, die *minor* Dgl. Sc. moet heten. Hij beschrijft de onderscheiding aan de hand van afbeeldingen. De f. α Reut. (*flavella* Stich.) en β Reut. (*rubida* Stich.) behoren tot *minor* en niet tot *lepidus*.

* *P. alnicola* Dgl. Sc. Hall 18.8.39 op els (Re ; vid. E. Wagner) ; Apeldoorn 14.7.07 (Ko ; E. Wagner det.).

* *P. Falleni* Reut. Ommen 14.9.40 (Re ; vid. E. Wagner) ; Lunteren 14.8.41 (Gr) ; Warnsveld 6.7.1883 (Groll ; E. Wagner det.).

P. Kirschbaumi Fieb. is volgens Wagner (7) geen spec. pror. doch = *varians* H. S. en niet = *Falleni* Reut., zoals men vroeger wel meende.

P. salicis Kbm. Volgens sommige is dit een spec. dub. (bij Oshanin 3014 ?), volgens Wagner (7) echter zeer zeker een goede soort.

* *P. varians* H. S. Soest 21.6.40 van eik (Re ; E. Wagner det.) ; Amsterdam 10 en Hollandse Rading 7.6.42 (Gr) ; Dieren 11.6.22 (Ko : E. Wagner det.) en Nunspeet 29.5.21 (MG ; E. Wagner det.).

* *P. dimimtus* Kbm. Arcen 5.7.43 (Gr).

* *P. luridus* Reut. Jordan (12) vermeldt deze soort voor de Oberlausitz merkwaardigerwijze ook talrijk van lork en van eik.

* *P. roseus* F. f. * *alni* F. en f. * *diluta* Dgl. Sc. Naarden 27.7.41, Arcen 19 en Broekhuizen 22-24.7.43 met de f. * *grisea-rosea* Stich., * *sanguinea* F., * *alni* F. en * *diluta* Dgl. Sc. op wilg (Gr).

* *P. vitellinus* Schltz. Laren (N-H) 21.6.42 (Gr).

* *P. salicellus* Mey. D. Terborg (Ge) 2.8.39 (Wi) ; Broekhuizen 22.7.43 op wilg (Gr). — Volgens Jordan (12) in de Oberlausitz ook van Senecio Fuchsii.

P. argyrotrichus Fieb. Het in de 'lijst' met ? vermelde ex. behoort tot *P. varians* H. S. (E. Wagner det.). *P. a.* is een goede soort, die in het Rijnland teruggevonden is.

* *Atractotomus mali* Mey. D. Vinkeveen 6.7.41, Arcen 1 (van een meidoornhaag), Finsterwolde 19.7.42 op appel, Naarden 13.6.43 met larven op meidoorn en Amstelveen 23.6.43, ♀ op appel, een beschadigd ex., zuigend op een aangevreten appeltje (Gr).

* *A. parvulus* Reut. (O. 3060) (faun. nov. spec. !) Baarn 25.7.25 (in de 'lijst' als *A. mali* Mey. D. vermeld) en Laren (N-H) 3.8.40 op grove den, ♀ ♀ (Re ; vid. E. Wagner) ; Mook 26.7.33 (E. Wagner det ; destijds als *A. oculatus* Kbm. vermeld) en Elden 4.8.41 (Re ; E. Wagner det.). — Volgens Stichel leeft deze soort — hij kende hem nog niet uit Duitsland — op Picea excelsa Link, volgens Hedicke, die hem uit Thüringen vermeldt, op es en meidoorn. Hij blijkt thans in Duitsland op verscheidene plaatsen gevonden te zijn.

A. oculatus Kbm. Wagner (11) heeft aangetoond, dat deze = *Psallus obscurellus* Fall. is.

* *Plagiognathus chrysanthemi* Wlff. Vlieland 3-14.6.37 (St).

* *P. litoralis* E. Wagn. (in litt.). De in de 'lijst' genoemde ex. van *P. fusciloris* Reut. zijn door E. Wagner nader onderzocht. Volgens hem behoren zij tot een nieuwe soort, door hem *P. litoralis* (faun. nov. spec. !) genoemd. *P. fusciloris* zou dus voor de fauna te schrappen zijn.

* *P. fulvipennis* Kbm. Arcen 13.7.42 (Gr) ; Roermond 25.7.43, ♂ op brandnetel (Cb).

* *P. albipennis* Fall. Wagner (17) heeft bevonden, dat deze soort, wat Duitsland betreft, 3 soorten omvat, *collinus* nov. spec., *arenicola* nov. spec. en *albipennis* Fall., die hij aan de hand van afbeeldingen duidelijk beschrijft. *A. c.* is zeldzaam en schijnt in het Westen van Duitsland te ontbreken, leeft op Artemisia campestris L. op zandgrond. *P. alb.* schijnt overal algemeen te zijn op Artemisia vulgaris L. en A. Absinthium L. *P. ar.* schijnt zeer verbreid doch zeldzaam voor te komen, leeft op zandgrond (duinen) op Artemisia campestris L., o.a. bij Hamburg. De door Oshanin als var. van *P. alb.* genoemde *P. pallidulus* Dhlb. is klaarblijkelijk een goede soort, die o.a. uit Mecklenburg bekend is, de var. *artemisiae* Beck. van *P. alb.* schijnt = *pallidulus* Dhlb. te zijn. Van *P. alb.* komen in Duitsland de f. *Asmanni* Stich., *albella* Stich. en *Beckeri* Stich. voor, van *pallidulus* de f. *antennarius* Stich. De heer Wagner was zo bereidwillig mijn materiaal te revideren, het was alles *P. alb. P. alb.* is sindsdien nog gevonden te Venlo 10 en Arcen 12.7.43 op alsem (Gr) en te Valkenburg (L) 16.9.43, ♂ (Re).

Atomoscelis onustus Fieb. (O. 3114). Volgens Müller (4) komt dit wantsje in Thüringen op zilte terreinen voor en wel op Atriplex hastatum L., ook wel op Suaeda maritima Moq.

* *Chlamydatus pulicarius* Fall. Warnsveld 19-21.8.39 in aantal van een droog grasveld gesleept, alles brach. en Houtem 19.9.42 (Re) ; Hellendoorn 19.8.41, Broekhuizen 3 & 10 en Arcen 5 & 6.7.42 (Gr) ; Valkenburg (L) 16.9.43 ♀ (Wi).

* *C. pullus* Reut. Soest 18.8.40 (Re) ; Kijfhoek (Wassenaar) 20.5.36 (Sch ; schriftel. mededel.) ; Arcen 18.7.43 (Gr).

* *Microsynamma nigritula* Zett. Texel 28-30.6.37 en Vlieland 3-14.7.37 (St). — Jordan (12) wijst er terecht op, dat deze soort, in tegenstelling tot de volgende zeer konstant van kleur is.

* *M. Bohemani* Fall. Vlieland 3-15.7.37 en Texel 20-30.6.37 (St).

* *Campylomma verbasci* Mey. D. Berg-Terblijt 14.9.43, ♀, Eijs (L) 26.8.39, Winterswijk 17.9.41 en Valkenburg (L) 21.9.42 (Re) ; Soest 2.8.41 op den (To) ; Hellendoorn 19.8.41 en Arcen 10.7.42 (Gr) ; Heerlen 22.8.43 (Ba) ; Roermond 27.8.43 op Dahlia (Cb).

* *Sthenarus Roseri* H. S. Breukelen 17.6.34 (MG) ; Hellendoorn 19.8.41, Amsterdam 27.6 & 4-20.7.41 en Ouderkerk (N-H) 25.7.42 (Gr) ; Hoogmade (Woubrugge, 7.41 (Sch ; schriftel. mededel.).

* *S. R.* f. * *vittata* Fieb. Elden 15.7.43, ♀ op knotwilg (Re).

* *S. Rottermundi* Schltz. Arcen 13.7 en Amsterdam 2 & 8.8.42 en Naarden 13.6.43

(Gr) ; Soest 7.7.43, 1 ♀, 's-Graveland 4, 6 & 29.7, ♀, Hilversum 29 & 30.6.43 (in groot aantal, ♂ & ♀) en 19.7.43 (Re). Al deze vondsten op abeel.

Asciodema Fieberi Dgl. Sc. Volgens Wagner (22) is deze soort herhaaldelijk bij Hamburg op olm gevonden.

* *Isometopus intrusus* H. S. Arcen 13.7.42 op abeel en 11.7.43, ♀ ♀ op stam van appelbomen, bij zeer regenachtig weer, bij droog weer niet meer te vinden, ook niet door kloppen (Gr). — Volgens Jordan (in Gulde 2) leeft deze soort op oude appelbomen op en onder de schors, vooral op bomen met kankerplekken, soms ook op peer, perzik, eik, linde enz.

* *Ceratocombus coleoptratus* Zett. Hilversum 31.8. & 3.9.40 in het mos (Re) ; Winterswijk 18.9.41 (Re ; Wi). — Jordan (11) beschrijft de onderscheiding van ♂ & ♀, verder een f. macr., kryptobrach., brach. en ten slotte een extreem brach. vorm. Ook de vorm van het halsschild is zeer veranderlijk. Zie ook Gulde 2.

C. lusaticus Jord. nov., spec. Verduidelijkt door afbeeldingen beschrijft Jordan (14) deze nieuwe door hem in de Lausitz ontdekte, met de vorige verwante soort. Hij is gevonden in de nabijheid van plassen, op moerassige plaatsen, in vochtig Sphagnum en Hypnum. Ofschoon de vindplaats niet tot het aangrenzend gebied behoort, zij op deze soort gewezen, die, gezien zijn geringe afmeting (1—1,2 mm) gemakkelijk over het hoofd wordt gezien en wellicht verder verbreid is.

* *Pachycoleus rufescens* J. Shlb. Deze moet volgens Jordan (in Gulde 2) *Waltli* Fieb. (bij O. 3235 spec. propr.) heten. Hij beschouwt ook *Cryptostemma pusillimum* J. Shlb. (*Dipsocoris pusillimus* J. Shlb. bij O. 3238) als synoniem aan *P. r.* De f. *Benicki* Schumach. beschouwt hij als een f. dub., met allerlei overgangen tot de f. typ.

Cryptostemma (*Dipsocoris*) *alienum* H. S. (O. 3237) komt volgens Jordan (in Gulde 2) o.a. ook in het Rijnland voor.

* *Hydrometra gracilenta* Horv. Ommen 15.9.40, brach. ♂ (Re) ; Ankeveen 7.2.43, dood ex. (Pt).

* *Gerris rufoscutellatus* Latr. Arnhem-Z. 4 & 7.8.41 en Hilversum 23.4.43, 2 ♀ en 27.4.43 1 ♂ (Re) ; Wijster 25 en Dwingeloo 13.4.42 (Be) ; Zunderdorp 26.4.42 en Amsterdam-Z. 31.3 & 5.4.43 te 17½ h op straat, kennelijk gevlogen hebbende (Gr).

* *G. paludum* F. Hilversum 23.4.43, 1 ♂ in klein heidepoeltje en 29.4.32 1 ♀ op grote vijver (Re).

* *G. thoracicus* Schumm. Texel 24-27.6.37 en Terschelling 27-29.6.37 (St). — Wagner (7) beschrijft de f. brach.

* *G. gibbifer* Schumm. f. * *flaviventris* Put. Hilversum 23 & 27.4.43, ♀ (Re) ; Wijster 1.7.38 (Be).

* *G. lacustris* L. De Koog (Texel) 6.6.39 (Wi).

* *G. odontogaster* Zett. Twiske 17.5.41 en Amsterdam 17 & 21.3.43 (Gr). — Jordan (13) vermeldt de vondst van een brach. ♂, ook Wagner (23) beschrijft de ongevleugelde vorm.

Microvelia umbricola Wroblewski. Deze uit Polen beschreven soort (zie Wroblewski 1) komt volgens Wagner (23) ook bij Hamburg voor. Hij geeft de onderscheiding van *M. reticulata* Burm. (*Schneideri* Schltz.) aan.

* *Saldidae* (*Acanthiidae*). Wagner (14) wijdt een belangwekkende beschouwing aan het optreden van donkere (melanistische) en lichtgekleurde ex. bij de meeste *Saldidae*. De lichtgekleurde voorwerpen zijn veelal van lokaliteiten met zandige bodem afkomstig, zodat aan aanpassing, bescherming tegen vijanden gedacht kan worden. Donker gekleurde zijn veelal van moerassige bodem afkomstig.

* *Chiloxanthus pilosus* Fall. Cocksdorp (Texel) 4.6.39 (Wi). — Met de typische vorm vindt men de f. * *hirsuta* Verh. en * *picea* Schumach. De laatste allen of overwegend ♂ ♂ ?

* *Halosalda lateralis* Fall. Texel (Cocksdorp) 4.6.39 (Wi) met de f. * *pulchella* Curt. en * *eburnea* Fieb. — Van deze soort vermeldt Wagner (14) de f. *fallax* Verh. uit Oldesloe.

* *Salda littoralis* L. Haamstede 22-25.6.35 (MG).

* *Saldula* (*Acanthia*) *saltatoria* L. Uit de omgeving van Hamburg beschrijft Wagner (14) een nieuwe f. *obscurella*.

* *S. pilosella* Thms. is volgens Wagner (14) een zoutminnende soort, waarvan hij 2 extreme nieuwe afwijkingen beschrijft als f. *immaculata* en f. *simillima*, beide uit de omgeving van Hamburg.

* *S. arenicola* Schltz. komt volgens Wagner (14) in den regel op zandbodem voor, de meeste ex. behoren tot de lichtgekleurde afwijking, b.v. de f. *simulator* Reut. In een leemgroeve bij Hamburg vond hij een melanistische vorm, die hij als f. *nigripes* beschrijft.

* *Chartoscirta elegantula* Fall. Amsterdam 18.7.43 uit puntmos (Groenhuizen).
* *Naucoris maculatus* F. Vinkeveen, zie Gravestein 2.
* *Nepa rubra* L. (*cinerea* L.) Terschelling 20-28.6.37 & 25.7.38 en Texel 1.7.37 (St).
* *Notonecta glauca* L. Texel 27.6-28.7.37 en Vlieland 12.7.37 (St).
* *N. obliqua* Gall. (*furcata* F.) Terschelling 29.6.37 (St).
* *N. maculata* F. Gerendal (L) 16.8.42 & 19.8.43 en Wylre 19.8.43 in groot aantal in een gecementeerde drinkbak, andere *N.*-soorten werden aldaar niet gevonden. Bij het uitzoeken van de vangst in het net kwamen enige *N.* in het gras terecht, vanwaar zij, na enige tijd gesparteld te hebben, regelrecht naar de bak terugvlogen (Ma; W. G. Onstenk).
* *N. viridis* Delc. Amstelveen 11.5 en Amsterdam 20.4 & 13.9.41 (Gr).
* *N. lutea* Müll. Steenwijk 7.8.41 (Hoogermolen); Dwingeloo 13.7.42 (Be).
* *Corixidae.* Macon heeft een geïllustreerde tabel ter bepaling der Britse C. samengesteld.
* *Corixa punctata* Ill. (*Geoffroyi* Leach) Vlieland 6 & 8.7.37, Terschelling 29.6.37 en Texel 28.7.37 (St).
* *C. affinis* Leach. Terschelling 26.9.37 (St).
* *C. Panzeri* Fieb. Huizen (N-H) 9.10.43, ♂ (Tk).
* (?) *Sigara* (*Arctocorisa*) *selecta* Fieb. De in de 'lijst' vermelde dubieuse ex. uit Hilversum en Bergen op Zoom blijken tot *S. hieroglyphica* Duf. te behoren, een ♂ en ♀ uit Halsteren tot *S. lugubris* Fieb., terwijl 1 ♀ dubieus blijft (vid. Gravestein).
* *S. Hellensi* C. Shlb. Warnsborn (Arnhem) 2.6.41 (Gr).
* *S. Sahlbergi* Fieb. Terschelling 22.7.38 (St).
* *S. Linnei* Fieb. Texel 23.6-27.6.37 (St).
* *S. semistriata* Fieb. Terschelling 25.6.37 (St).
* *S. striata* L. Texel 27.6.37 (St).
* *S. castanea* Thms. Ommen 15.9.40 (Re).
* *S.* (*Callicorixa*) *praeusta* Fieb. Amsterdam (Vondelpark) 12.4, 28.6 & 2.7.41 (Gr); Noordwijkerhout en Bloemendaal (J. de Peer; schriftel. mededel.); Arnhem-Z. 7.8.41 (Re).
* *S.* (*Callicorixa*) *concinna* Fieb. Amsterdam (Vondelpark) 28.6 & 2-8.7.41 en Amstelveen 5.1.42 (Gr); Dwingeloo 21.11.41 (Be; Pt); Hilversum 29.4 en 8.10.43 in enorme menigte als bijna enige Corixide (van Coleoptera o.a. *Coelambus 9-lineatus* Stph.) in een grote vijver op Anna's Hoeve (Re; Tk).
* *Micronecta Poweri* Dgl. Sc. (faun. nov. spec.!) De in de 'lijst' van Winterswijk, Ommen en Oirschot vermelde ex. van * *M. minutissima* L. blijken tot *M. P.* te behoren (vid. Gravestein).
* *M. meridionalis* Costa. (*Scholtzi* Fieb.) Abcoude 13.7.37. (Kr).

Het aantal tot nu toe in Nederland waargenomen wantsensoorten bedraagt thans 505, verder nog 8 twijfelachtige.

LITERATUURLIJST.

Daltry, H. W. Additional records of British species of Triphlebs (Hem., Anthocoridae). Entomol. Monthly Mag. 75 (1939), 79.

Darimont, F. zie Maréchal, P.

1. Gravestein, W. H., Demonstratie van enige Hemiptera Heteroptera. Verslag 75e Wintervergad. der Nederl. Entomol. Vereen. v. 22.2.1942, blz. XXIII.

2. Dezelfde, Nederlandsche Coleoptera en Hemiptera. Verslag 97e Zomervergad. der Nederl. Entomol. Vereen. v. 20.6.1942, blz. LVII—LIX.

3. Dezelfde, Eurygaster maurus L. en testudinarius Geoffr., Variatie en verspreiding in Nederland. Entomol. Berichten 11 (1943), 54—55.

4. Dezelfde, Eurydema oleraceum L. Verzamelde gegevens omtrent ontwikkeling en voorkomen der in Nederland aangetroffen aberratie's. ib. 55—66.

5. Dezelfde, Nieuwe zeldzame Hemiptera Heteroptera. Verslag 4e Herfstvergad. der Nederl. Entomol. Vereen. v. 22.11.42, blz. VIII.

6. Dezelfde, Onderscheiding en verbreiding van Phytocoris varipes Boh. en Ph. insignis Reut. Entomol. Berichten 11 (1943), 94—95.

12. Jaczewski, T., Einige für Polen neue oder weniger bekannte Heteropteren-

Arten. Fragm. Faun. Musei. Zool. Polonici 3 (1938), 469—484.

Johnson, C. G., Taxonomic characters, variability, and relative growth in Cimex lectularius L. and C. columbarius Jenyns (Heteropt. Cimicidae). Transact. Royal Entomol. Soc. London. Vol. 89, Part. 11. Pp. 543—568, 14.10.1939.

11. Jordan, K. H. C., Einige Bemerkungen über Cryptostemmatidae (Hem. Het.). Entomolog. Zeitschr. 53 (1940), 341—344.

12. Dezelfde, Die Heteropterenfauna der Oberlausitz und Ostsachsens. Isis Budissina 14 (1936—1940), 96—156. — Bevat vele belangwekkende gegevens omtrent de levenswijze.

13. Dezelfde, Die Heteropterenfauna des Dümmers und seiner Moore. Stett. Ent. Ztg. 101 (1940), 34—41.

14. Dezelfde, Ceratocombus lusaticus, eine neue Cryptostemmatide Deutschlands. (Hemiptera Heteroptera; Cryptostemmatidae). Arb. morphol. taxon. Ent. Berlin-Dahlem 10 (1943), 62—64.

Macon, T. T., A Key to the British Species of Corixidae (Hemiptera-Heteroptera) with Notes on their Distribution. Freshwater Biolog. Ass. of the British Empire. Scientif. Public. No. 1.1939.

Maréchal, P. en Darimont, F., Insectes intéressants récoltés par le Cercle des Entomologistes liégois'. Lambillionea, Revue Mens. Belge d'Entomol. Nr. 8—9, 25.8. & 9.9.36.

10. Michalk, O., Mitteilungen der Sammelstelle für Schmarotzerbestimmungen des V. D. E. V. XIV.2. Weitere Heteropteren-Schmarotzer. Entomol. Zeitschr. 54 (1940), 162—168.

4. Müller, G. Ergänzungen zur Thüringer Rhynchotenfauna I. Heteroptera. ib. 56 (1942), 40—137.

Otten, E., Über Nestparasiten der Mehlschwalbe Delichon urbica L. (Hemiptera, Diptera, Aphaniptera, Lepidoptera). Arb. morphol. taxon. Ent. Berlin-Dahlem 8 (1941), 90—94.

5. Poeteren, N. van, Verslagen en Mededeelingen van den Plantenziektenkundigen Dienst te Wageningen. No. 98. Verslag over de werkzaamheden van den Plantenziektenkundigen Dienst in het jaar 1940. Wageningen 1941.

6. Dezelfde, ib. No. 100, Verslag etc. 1941. Wageningen, Juli 1942.

17. Reclaire, A., Wat leeft en groeit. De wereld van dieren en planten. Deel 28. Wantsen. Utrecht 1941.

18. Dezelfde, Wantsen in mierennesten. In Weer en Wind 5 (1941), 181—184.

19. Dezelfde, Een zeldzame wants (Phimodera humeralis Dalm.) te Soest gevonden. ib. 238—241.

20. Dezelfde, Alloeotomus gothicus Fall. en A. germanicus E. Wagn. (Hem. Heter.). Entomol. Berichten 10 (1940), 271—274.

6. Schoevers, T. A. C., Schadelijke insecten in 1940 en 1941. Verslag van de buitengewone Vergad. en 3e Herfstvergad. der Nederl. Entomol. Vereen. van 16.11.1941, blz. IV—XIX.

7. Wagner, E., Die Wanzen der Sammlung Kirschbaum. Ergebnisse einer Nachprüfung der Hemiptera heteroptera aus der Sammlung Kirschbaum. Jahrb. d. Nass. Ver. Naturk. 86 (1939), 34—75. Wiesbaden 3.39.

8. Dezelfde, Rhopalus rufus Schill. Verhand. des Ver. f. naturwiss. Heimatforsch. zu Hamburg. 1939, Bd. 27.

9. Dezelfde, Alloeotomus germanicus n. sp., eine neue deutsche Blindwanzenart (Hem. Het.). ib.

10. Dezelfde, Was ist Phytocoris minor Kb.? (Hemipt. Miridae). Mitteil. d. deutsch. Entomol. Gesellsch. 9 (1939), 63—65.

11. Dezelfde, Bemerkenswerte Hemipterenfunde aus dem Nahetal. Decheniana 98 B (1939), 95—112.

12. Dezelfde, Zur Systematik der Gattung Temnostethus Fieb. (Hem. Heteropt. Anthocoridae). Mitteil. d. Entomol. Gesellsch. E. V. Halle (Saale). Heft 18 & 19.

13. Dezelfde. Die deutschen Serenthia-Arten (Hem. Heteropt.). Verhand. des Ver. f. naturw. Heimatforschung zu Hmbg. 28 (1940).

14. Dezelfde, Bemerkungen über die Abarten unserer Springwanzen (Saldidae). ib.

15. Dezelfde, Trigonotylus ruficornis Geoffr. und pulchellus Hhn. (Heter. Miridae). ib.

16. Dezelfde, Ein Beitrag zur Heteropterenfauna Pommerns. Dohrniana 20 (1941), 33—78 (Stettin).

17. Dezelfde, Zwei neue deutsche Plagiognathusarten (Hem. Miridae). Stett. Ent. Ztg. 102 (1941), 248—257.

18. Dezelfde, Eine bemerkenswerte Abart von Orthocephalus vittipennis H. S. (Hem. Heteropt. Miridae). Mitteil. der Deutsch. Entomol. Gesellsch. 11 (1942), 74—75.
19. Dezelfde, Zur Systematik der Gattung Orthotylus Fieb. (Hem. Heteropt. Miridae). ib. 69—74.
20. Dezelfde, Psallus minor Dgl. Sc., eine bisher übersehene deutsche Psallus-Art (Hem. Heteropt. Miridae). ib. 42—46.
21. Dezelfde, Zur Systematik von Lygus pratensis L. (Hem. Heteropt. Miridae). Verhandl. d. Ver. f. naturwiss. Heimatforschung zu Hbg. 28 (1940).
22. Dezelfde, Asciodema Fieberi Dgl. Sc. — eine für Deutschland neue Wanzenart. Bombus (Hamburg). Nr. 8. (Jan. 1939).
23. Dezelfde, Microvelia umbricola Wroblewski. ib. Nr. 9 (April 1939).
24. Dezelfde, Phytocoris insignis Reut. — eine für Deutschland neue Phytocorisart aus Nordwestdeutschland. ib. Nr. 18 (Juli 1941).
25. Dezelfde, Stenodema trispinosum Reut. ib. Nr. 23 (October 1942).
26. Dezelfde, Calocoris ochromelas. ib.
27. Dezelfde, Geotomus punctulatus Costa und caucasicus Klti. (Hem.). Stett. Ent. Ztg. 103 (1942), 60—62.
28. Dezelfde. Ist Calocoris norvegicus Gmel. ein Rassenkreis? (Hem. Heteropt. Miridae). Mitteil. d. Entomol. Gesellsch. E. V. Halle (Saale). Heft 19.
1. Weber, H. H. Sigara longipalis Sahlb., eine für Schleswig-Holstein neue Wasserwanze. Schrift. d. Naturwiss. Ver. f. Schleswig-Holstein 22 (1938), Heft. 3 v. 24.11.38.
2. Dezelfde, Einige neue und seltene Wanzen aus Schleswig-Holstein. ib. 23 (1939), Heft 1 v. 13.6.39.
3. Dezelfde, Beitrag zur Kenntnis der Hemipterenfauna der Nordseeinsel Amrum. Kieler Meeresforschungen 4 (1941), 109—158.
3. Wendt, A., Beitrag zur Kenntnis der Verbreitung und Lebensweise der Schwalbenwanze (Oeciacus hirundinis Jen.) in Mecklenburg. Arch. d. Vereins der Freunde der Naturgesch. in Meckl. N. F. 14 (1939) 71—94.
4. Dezelfde, Über Cimex pipistrelli Jenyns und seine Formen (Het., Rhynchota). Zeitschr. f. Parasitenkunde 12 (1941), 259—272.
1. Wroblewski A. Die Wasserwanzen (Hemiptera-Heteroptera aquatica) der Umgebung von Poznan. Fragm. faunist. Musei Zool. Polonici 4 (1939), Nr. 6, pg. 107—142.
2. Dezelfde, Neue Fundorte einiger wenig in Polen bekannten Arten von Wasserhemipteren. ib., 143—148.

Hilversum, Oktober 1943. A. RECLAIRE.

Aanbeveling van Boekwerken.

1°. *Faune de France.* Coléoptères scarabéides par R. Paulian met 445 figuren. 160 fr. Uitgegeven in 1941 door Lechevalier et fils, Rue de Tournon, Parijs (VI).
2°. *Les Coléoptères.* Formes — Moeurs — Rôle par Renaud Paulian. Docteur ès sciences, assistant à la faculté des sciences, ancien chargé de mission au Maroc et au Cameroun. Uitgegeven in 1943 bij Payot te Parijs met 164 figuren en 14 platen, 125 fr.

Beide werken van genoemden schrijver kan ik ten zeerste den Coleopterologen aanbevelen.

Het eerste werk behandelt de morphologie van de volwassen insecten der onder-orde der Scarabaeoidea, waartoe ook de Lucanidae gebracht worden, de morphologie der larven en nymphen met determineertafel, de biologie voor zoover bekend — die van *Rhyssemus, Psammobius* en *Diasticlus* schijnt nog totaal onbekend — en de systematiek.

De soorten der kevers dezer onder-orde worden uitvoerig bechreven, met opgave van de gebieden waar ze voorkomen en de plaatsen, waarin ze leven en aangetroffen kunnen worden, variaties en aberaties, telkens met determineertafels en duidelijke afbeeldingen o.a. van genitaliën.

Aan het slot een uitvoerige index voor literatuur en systematiek.

Het tweede werk vangt aan met een voorwoord van Prof. Dr. R. Jeannel, hoogleeraar aan het Museum van Natuurlijke Historie te Parijs, die het ten zeerste aan-